

JMG

Examensarbete i medie- och
kommunikationsvetenskap

2015-05-28

Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation
www.jmg.gu.se

Mediebilden av EU

En kvantitativ innehållsanalys av svenska lokala morgontidningar i
storstad och på landsort

Författare: Emma Byström och Emma Eng
Handledare: Nicklas Håkansson
Kursansvarig: Malin Sveningsson



GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Till Nicklas Håkansson för värdefull handledning och Helena Onn med kollegor på Regeringskansliet för ett intressant uppdrag och perspektiv.

Tack

Emma och Emma

Abstract

Titel	Mediebilden av EU – En kvantitativ innehållsanalys av svenska lokala morgontidningar i storstad och på landsort
Författare	Emma Byström och Emma Eng
Uppdragsgivare	Regeringskansliet
Kurs	Examensarbete i Medie- och kommunikationsvetenskap vid institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs universitet
Termin	Vårterminen 2015
Handledare	Nicklas Håkansson
Sidantal	60 (inklusive bilagor)
Antal ord	17 400
Syfte	Att undersöka mediebilden av EU i svenska lokala morgontidningar från storstad och landsort under vinterhalvåret 2014/2015
Metod	Kvantitativ innehållsanalys
Material	Dagens Nyheter, Hallandsposten, Svenska Dagbladet samt Västerbottens-Kuriren
Huvudresultat	Studiens resultat visar att mediebilden av EU skiljer sig åt i svenska lokala morgontidningar i storstad och på landsort på flera sätt. Landsortspressen har en avsevärt mindre frekvent EU-rapportering men uppvisar samtidigt en i förhållande till storstadspressen mer läsartillgänglig EU-rapportering ur flera aspekter. Trots detta visar studiens huvudsakliga resultat på ett missförhållande då storstadspressens läsare genom sin lokala morgontidning ges långt fler möjligheter än landsortspressens att tillägna sig information om EU, och att landsortspressens EU-rapportering i jämförelsen blir skral.
Nyckelord	<i>Mediebild, EU, lokala morgontidningar, storstadspress, landsortspress</i>

Innehåll

Executive summary	1
1. Introduktion	2
Eu och det låga medborgarintresset	2
Mediernas roll ansvar	3
Med den lokala morgontidningen som bas	4
Vårt uppdrag och bidrag till forskningen	6
2. Syfte och frågeställningar	7
3. EU:s historiska plats i nyhetsmedia	8
4. Teori	10
4.1 Medborgarens kunskapsbehov och mediernas ansvar	10
4.2 Att intressera och engagera tidningsläsaren	14
Studiens teoretiska referensram i korthet	16
5. Metod och material	18
5.1 Urval	18
5.2 Utformning av variabler och kodschema	21
5.3 Studiens reliabilitet och validitet	23
5.4 Studiens generaliserbarhet	24
6. Resultat och analys	26
6.1 Vilken plats får EU i tidningarna?	26
6.1.1 Sammanfattning och analys - vilken plats får EU i tidningarna?	30
6.2 Vad rapporteras det om i EU-artiklar?	33
6.2.1 Sammanfattning och analys - vad rapporteras det om i EU-artiklar?	37
6.3 Hur rapporteras det om EU?	40
6.3.1 Sammanfattning och analys - hur rapporteras det om EU?	42
7. Slutdiskussion	45
Referenser	48
Bilaga 1. Undersökta veckor	51
Bilaga 2. Kodschema	52
Bilaga 3. Förklaringar till variabler och variabelvärden	54

Figur- och tabellförteckning

Figurer

Figur 1. Andel som läser allt eller ganska mycket av olika tidningsinnehåll 2012	15
Figur 2. EU-artiklarnas storlek	27
Figur 3. Användning av nyhetsbyrå	28
Figur 4. Andel EU-artiklar med bild fördelat på artikelstorlek	30
Figur 5. Andel EU-artiklar fördelat på artikeltyp	33
Figur 6. Hur rapporteras det om ett EU-relaterat beslut?	36
Figur 7. Andel artiklar med nationell/lokal kontext	41
Figur 8. Andel EU-artiklar med positiv, neutral och negativ beskrivning av EU	41

Tabeller

Tabell 1. Antal EU-artiklar per tidning	26
Tabell 2. EU-artiklarnas fördelning över tidningssektioner	29
Tabell 3. Huvudsaklig personaktör i text	34
Tabell 4. EU-artiklarnas huvudämne	35
Tabell 5. Anger EU-artikeln bakgrundsinformation?	40
Tabell 6. Anger EU-artikeln konsekvenser eller följder av det rapporterade?	40

Executive summary

This thesis is composed for the Swedish Cabinet Office in order to contribute to the government's *Inquiry on Swedish Society's Participation in EU Affairs*. The purpose of the inquiry is to investigate how to endorse insight, influence and participation for Swedish citizens and organisations regarding the affairs of the European Union (EU).

Although the EU is a central part of the Swedish democracy, and decisions made in the EU highly affects the Swedish society, many individuals perceive themselves as not being part of or having a say in the affairs of the EU. In order for this to change knowledge is not only crucial, it may also be the key. To obtain knowledge about the union, the public need information. The main providers of information regarding politics and society are undoubtedly mass media. Considering mass media's significant influence on society, especially the effect they have on the public opinion, an important aspect of the inquiry is to examine how mass media depicts the EU.

This leads us to the purpose of our thesis, which is to investigate the image of the EU in Swedish local morning newspapers during the winter of 2014/2015. We have further chosen to compare articles regarding the EU in local morning newspapers from some of the smaller cities of Sweden, with those from metropolitan areas. Our thesis is based on the following issue, if differences can be found in the information given in local morning newspapers of rural and metropolitan areas, a democratic issue is quite possibly at hand. By the use of quantitative content analysis, articles from four different newspapers have been analysed.

The background and the theoretical framework of which this study is based, consists of theories from several different fields of research. Our study refers to normative ideas of what the media content should look like and what information citizens need in order to enable them to form their own opinion on different political matters. Furthermore theories regarding what factors engage readers are included.

Our main results show significant differences regarding the news coverage of the EU and we conclude that a democratic issue is at hand. The metropolitan press not only publish a higher frequency of articles regarding matters of the EU, the articles are also physically larger. However, our study shows that local morning newspapers from rural areas better adapt the news content to its readers. The results also show that their articles probably are read in their entirety to a higher extent. Despite the fact that the rural press in many aspects better present the EU to its readers, the fact still remains that readers of the metropolitan press have far more opportunities to obtain knowledge about the EU and are thus more likely to be better equipped to form their own opinion on political matters regarding the EU.

1. Introduktion

Varje dag levereras miljontals morgontidningar till brevlådor landet över. Mer än varannan svensk prenumererade under 2013 på en morgontidning och läste denna regelbundet (Oscarsson & Bergström, 2014:53f). En del lusläser den från början till slut medan andra gör en snabb genombläddring för att komma till de sidor som intresserar mest. Vilka preferenser läsarna än må ha, så är den lokala morgontidningen ett av de mest centrala medierna när det kommer till nyhetskonsumtion och besitter i rollen som informationsförmedlare stor makt att påverka vår omvärldsbild (Jalakas & Wadbring, 2013:161ff). Medierna har dock inte bara stor påverkansmakt utan även ansvar att erbjuda medborgare information om såväl politik som samhället i stort. Detta för att möjliggöra att medborgare själva kan bilda egna åsikter i demokratiska processer (Asp & Bjerling, 2014:9). När vi talar om kunskap och åsiktsbildning i demokratiska processer förs sannolikt många tankar i förstahand till processer som rör inrikespolitik och svenska riksdagsval. Vad som dock lätt hamnar i skymundan är de politiska processer som pågår inom den Europeiska Unionen (EU), samt vikten av att kunskapsmässigt rusta sig även inför Europaparlamentsval. Detta då EU-politikens påverkan på det svenska samhället är högst påtaglig.

EU och det låga medborgarintresset

Den 1 januari 2015 markerade 20-årsdagen för Sveriges medlemskap i EU. I över två decennier har EU alltså varit en central del av den svenska demokratin, och beslut som tas på EU-nivå har nu som då en betydande påverkan på det svenska samhället. Uppgifter från EU-upplysningen (2014) vid Sveriges riksdag visar till och med att 30 procent av alla lagar som antas av riksdagen och hela 60 procent av kommunfullmäktiges beslut de facto påverkas av beslut som tas på EU-nivå. Trots detta tycks allmänhetens intresse för, och delaktighet i Sveriges EU-arbete vara tämligen lågt (Dir 2014:112). Detta återspeglas delvis i deltagandet i Europaparlamentsvalet som traditionellt varit, och fortfarande är, avsevärt mycket lägre än i svenska riksdagsval. Under det så kallade *Supervalåret 2014* skiljde sig valdeltagandet mellan EU- och riksdagsvalet med närmare 35 procent, trots att det förstnämnda nådde sitt högsta valdeltagande sedan det första EU-valet 1995 (Statistiska centralbyrån, 2014). Dessa tendenser må inte vara utmärkande internationellt, men mot bakgrund av EU-beslutens inverkan på det svenska samhället är deltagandet oroväckande lågt (Dir 2014:112). Den stora frågan är, varför ser det ut såhär?

För att återknyta till medierna och de lokala morgontidningarna får denna problematik en ytterligare dimension. Pondera att det i tillägg är så att den information som tidningarna tillhandahåller om EU skiljer sig åt beroende på utgivningsort, och att läsare således får olika omfattande information beroende på var de bor. Detta betyder att bilden av EU kan påverkas av vilka tidningar vi har tillgång till och således också av i vilken del av vårt avlånga land vi bor. Genast har vi en problematik som ger uttryck för

eventuella informationsklyftor som kan leda till olika grad av både kunskap och intresse i EU-frågor.

Det är fullt rimligt att tänka sig att det låga valdeltagandet är ett slags mått på den grad av intresse som svenska medborgare känner för EU och EU-frågor. Bristen på intresse hänger i sin tur samman med att många upplever att de saknar tillräcklig kunskap om EU och att de inte heller känner sig delaktiga i EU-frågor (Dir 2014:112). Slår man upp ordet *delaktighet* i Nationalencyklopedin definieras det som “aktiv medverkan ofta med tonvikt på känslan av att vara till nytta, ha medinflytande” (NE, 2015). I fallet EU kan bristen av delaktighetskänslor grunda sig i att medborgare inte känner samhörighet och upplever avsaknad av insyn och möjlighet att utöva inflytande i de beslut som tas. Enligt SOM-institutets undersökningar i Syd- respektive Väst-Sverige upplever endast 4 procent av medborgarna i regionerna att det finns möjlighet att påverka beslutsprocesser på EU-nivå. Detta kan jämföras med att motsvarande 15 respektive 19 procent upplever det möjligt att påverka beslut på nationell nivå (Bergström & Ohlsson, 2012:8, 2013:17).

Dessa tendenser ger uttryck för en reell problematik, framförallt ur ett demokratiskt perspektiv, och väcker frågor kring bakomliggande orsaker till detta. Varför upplever inte svenskarna att de är delaktiga i EU-frågor? Vi menar att en del av svaret ligger i bristen på kunskap.

Mediernas roll och ansvar

För att främja delaktighet är kunskap direkt avgörande. Forskare menar att kunskap och information om politik och samhälle är grundläggande förutsättningar för upplyst förståelse bland medborgarna och i förlängningen, för en fungerande demokrati (Håkansson, 2006:272; Strömbäck, 2009:74f). Forandet av vår uppfattning och kunskap om EU påverkas av en rad olika faktorer där exempelvis utbildning, personliga erfarenheter och relationer spelar in. Inte minst görs det dock med hjälp av medier, som klassas som de kanske absolut viktigaste informationskällorna till kunskap om politik och samhälle (Andersson, 2014:37; Strömbäck, 2009:75). Forskare menar också att det finns en koppling mellan nyhetskonsumtion och engagemang i samhället. Dagspress brukar tillsammans med radio och TV räknas som de mest centrala medierna vad gäller allmänhetens nyhetskonsumtion, det är främst genom dessa som medborgarna förser sig med nyheter och information (Jalakas & Wadbring, 2013:161ff).

Med andra ord innebär detta att medierna spelar en väsentlig roll och är en stark förstaplatskandidat när det gäller forandet av vår världsbild (Galtung & Ruge, 1965:64). De besitter stor påverkansmakt då de har möjlighet att styra vilka ämnen som uppmärksammas på medial nivå. Genom att ha makten att påverka vilka frågor som får ta plats i mediala sammanhang inverkar medierna på medborgares uppfattningar om omvärlden, inte minst gällande politiska frågor. Förutom att påverka *vilka frågor* vi får ta del av, kan medierna även indirekt sägas bestämma vilken relevans dessa ges i förhållande till varandra. Det är därför rimligt att anta att en fråga som medierna

bedömer som viktig och som ges mycket utrymme, också har större chans att uppfattas som viktig av medborgarna (McCombs & Shaw, 1972:176f).

Det ska återigen klargöras att medierna inte bara har betydande påverkansmakt utan även ett erkänt ansvar i åsiktsbildande processer och betraktas som centrala aktörer i möjliggörandet av en fri åsiktsbildning (Asp & Bjerling, 2014:9). Vilken information som presenteras och hur den presenteras är därmed av största vikt. I Pressutredningen-94 (1995:156) formulerades följande uppdragsbeskrivning för massmediernas roll i den svenska demokratin:

*Massmedierna fullgör tre uppgifter som är särskilt angelägna för den fria
åsiktsbildningen, nämligen uppgiften att förse medborgarna med sådan information att
de fritt och självständigt kan ta ställning i samhällsfrågor, uppgiften att granska de
inflytelserika i samhället och uppgiften att låta olika åsikter komma till tals.*

Kort sagt är massmediernas funktion att informera, granska och agera som debattforum. Det är deras ansvar att erbjuda beslutsgrundande information i den mening att medborgare själva ska kunna forma egna åsikter som ligger till grund för handlande. Mediernas ansvarsroll i åsiktsbildande processer kan sägas bli särskilt relevant i frågor om utrikes- samt EU-rapportering då denna typ av rapportering tenderar att påverka den allmänna opinionen i högre utsträckning än inrikesrapportering. Detta förklaras av att allmänheten i utrikesfrågor har mindre kontextuella kunskaper, vilket krävs för att kunna dra egna slutsatser (de Vreese, 2003:77).

Med den lokala morgontidningen som bas

Vilka nyhetsmedier man föredrar att använda sig av beror på flera faktorer såsom ålder, utbildning och inte minst personliga preferenser. Listan på dagens medieutbud kan göras lång. Mer traditionella medier såsom radio, tv och papperstidningar samsas idag med nyare medier på moderna plattformar. Konsumenten väljer idag således inte bara bland de traditionella medierna utan har också möjlighet att söka information och förströelse på andra håll. Trots att den tryckta pressen följaktligen stött på högre konkurrens och minskat avsevärt i upplaga under 2000-talet, inte minst då tidningars nätutgåvor lockat allt fler läsare, dominerar fortfarande den lokala morgontidningen på papper den samlade läsningen, och utgör ofta basen i människors nyhetskonsumtion (Andersson & Weibull, 2013:425; Jalakas & Wadbring, 2013:161).

Att den lokala morgontidningen utgör en så stor del av människors informationsinhämtning, betyder som vi tidigare påpekat, att en stor del av den samhällsinformation individer tar del av också beror på utbudet där man bor. I förlängningen betyder även detta att information om politik och samhälle, och inte minst om EU, kan se olika ut beroende på om man exempelvis bor i storstad eller på landsort. Studier visar de facto att storstads- och landsortsmorgontidningar skiljer sig åt innehållsmässigt. För landsortspressen är det den lokala rapporteringen som utgör

huvudsakligt fokus medan storstadspressen överlag har mer innehåll som är knutet till politik och samhälle. Att storstadspressen har en mer omfattande bevakning och rapportering av såväl ekonomi som inrikespolitiska och internationella angelägenheter, beror bland annat på att intresset för politik och samhälle tycks vara större i storstäderna. Detta i sin tur har att göra med att andelen högutbildade generellt är högre i storstadsområden och att det är inom denna demografigrupp som intresset för innehåll knutet till politik och samhälle är störst (Andersson & Weibull, 2013:34ff). Skillnader i bevakningens omfattning har även att göra med vilka resurser tidningarna har att tillgå, där mindre tidningar på landsort sannolikt inte har samma möjlighet att exempelvis tillsätta utrikeskorrespondenter. Ur ett demokratiskt perspektiv skulle skillnader i hur EU presenteras och beskrivs kunna leda till att beroende på var man bor – har mer eller mindre kunskap om EU samt känner en högre eller lägre grad av delaktighet.

Med utgångspunkt i ovanstående resonemang är det inte orimligt att anta att mediebilderna av EU skiljer sig åt mellan svensk storstads- respektive landsortspress, vilket också kan ses som en slags hypotes för denna studie och ge uttryck för ett eventuellt missförhållande. Om mediebilderna av EU är sämre, i den mening att det förekommer mindre frekvent rapportering eller på andra sätt inte är lika omfattande i landsortspressen, aktualiseras problematiken ytterligare i att läsarna av landsortspressen inte heller tycks intressera sig för denna typ av frågor i samma utsträckning som storstadsbor. Ett lågt intresse tillsammans med en, i förhållande till storstadspressen, bristfällig rapportering kan leda till informations- samt kunskapsklyftor i samhället, och i förlängningen till fortsatt låg eller lägre upplevelse av delaktighet i EU.

Det bör noteras i sammanhanget att enbart mer information, i det här fallet gällande EU-frågor, inte nödvändigtvis innebär att medborgare kommer ta till sig av medieinnehållet och känna sig mer delaktiga. En första förutsättning för läsarens möjligheter att tillgodogöra sig information är att den är begriplig, att läsaren förstår vad en händelse handlar om, vad som föranlett den samt vilka konsekvenser den kan komma att få. Att medierna förklarar nyckelbegrepp, ger bakgrundsinformation och förklarar orsaksrelationer är därför grundläggande för att göra informationen begriplig och värdefull för läsaren (Findahl & Höijer, 1984:162-171). Vidare handlar det även om att *engagera* läsaren. Genom en hög rapporteringsfrekvens kan medierna markera en nyhet som viktig, likaså genom att låta nyheter figurera på tidningarnas förstasidor och ge artiklarna stort fysiskt utrymme. Detta ensamt räcker dock inte för att engagera läsaren. Genom bildelement som drar till sig läsarens blick ökar chansen att engagera och fånga dennes intresse (Sternvik, 2004:19ff). Att dessutom kontextualisera frågan genom att sätta den i en geografiskt och kulturellt nära kontext kan ytterligare öka engagemanget, då individer är mer benägna att identifiera sig med det som är bekant och ligger geografiskt och kulturellt nära. Geografiskt främmande fenomen blir lättare förbisedda (Galtung & Ruge, 1965:67, Johansson, 2008:56f).

Vårt uppdrag och bidrag till forskningen

Det är med bakgrund i mediernas påverkansmakt och ansvar i åsiktsbildande processer aktuellt att undersöka mediernas innehåll samt att ställa krav på den information som förmedlas. I relation till det faktum att svenska medborgare upplever en låg grad av delaktighet samt saknar kunskap i EU-frågor, återfinns en reell problematik som väcker frågor kring vilken bild av EU som porträtteras i media idag, samt om denna skiljer sig åt mellan storstads- respektive landsortspress.

Föreliggande uppsats skrivs på uppdrag av Regeringskansliet och grundar sig i den statliga utredningen *Delaktighet i EU* som tillsattes 2014. Utredningen ämnar undersöka hur man kan bidra till insyn, delaktighet och inflytande för individer och organisationer i Sverige gällande frågor som beslutas på EU-nivå. Utredningens syfte är att främja en demokratisk utveckling där individen har ökade möjligheter till inflytande. En del av utredningen är att ta reda på hur mediebilderna av EU ser ut idag (Dir 2014:112).

Mediebilderna av EU har studerats relativt flitigt under senare decennier. Flera av de innehållsstudier som gjorts på ämnet, har dock tagit sin utgångspunkt i speciella omständigheter såsom parlamentsvaltider eller inför folkomröstning. Rimligt att anta är att EU:s plats i nyhetsmedia inte ser likadan ut i den vardagliga kontexten som den gör under valtider, varför det är högst intressant att undersöka mediebilderna av EU i en mellanvalsperiod. Flera tidigare studier intar vidare ett journalistiskt perspektiv, där resultaten förklaras med hjälp av strukturella villkor inom journalistiken, vilket vår studie inte har för avsikt att göra. Istället kommer denna studie fokusera på medborgaren och idéer om dennes behov av information för att själv kunna bilda åsikter i politiska frågor och processer, där medierna spelar en avgörande roll.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med vår studie är att undersöka mediebildens av EU i svenska lokala morgontidningar från storstad och landsort under vinterhalvåret 2014/2015.

Begreppet mediebild är ett brett begrepp som kan innefatta såväl gestaltningar som beskrivningar och andra journalistiska grepp. Då denna studie inte har för avsikt att i någon större utsträckning undersöka gestaltningen av EU är således en definition av begreppet på sin plats. Med mediebild avses för denna studie i förstahand det fysiska utrymme som EU-rapporteringen får, samt hur frekvent EU-artiklar förekommer. Vidare inkluderas delvis vissa innehållsfaktorer i begreppet där studien även kommer att se till vad rapporteringen innehåller i form av exempelvis huvudämnen och personaktörer samt faktorer som kan påverka läsbarheten. Nedanstående frågeställningar är formulerade i relation till detta.

Utifrån denna definition är studiens ambition vidare att kunna diskutera hur mediebildens av EU kan tänkas påverka läsare av storstadspress respektive landsortspress.

Frågeställningar

Vilken plats får EU i tidningarna?

Frågeställningen ämnar se till EU-artiklarnas fysiska placering i tidningen samt hur ofta dessa förekommer. Vi har för avsikt att studera hur stora artiklarna är, om eventuella bildelement förekommer samt i vilken utsträckning EU-artiklar figurerar på tidningarnas förstasidor.

Vad rapporteras det om i EU-artiklar?

Med den här frågeställningen ämnar vi undersöka vilka typer av artiklar som huvudsakligen berör EU samt vilka ämnesområden och aktörer som får mer respektive mindre utrymme i EU-rapporteringen. Vi har även för avsikt att studera om artiklarna behandlar EU-relaterade beslutsprocesser.

Hur rapporteras det om EU?

Frågeställningen fokuseras till delar av informationens beskrivningsvärde och karaktär. Här undersöks om bakgrundsinformation samt eventuella konsekvenser och följder uttrycks. Vidare har vi för avsikt att studera om artiklarna sätts i en nationell respektive lokal kontext samt om bilden av EU är positiv, negativ eller neutral.

Hur ser eventuella skillnader i EU-rapporteringen ut mellan storstads- respektive landsortsmorgontidningar?

Vår sista frågeställning ämnar att med utgångspunkt i ovanstående frågeställningar, undersöka hur eventuella skillnader i och likheter i EU-rapporteringen yttrar sig mellan lokaltidningar i storstad och på landsort.

3. EU:s historiska plats i svensk nyhetsmedia

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för ett urval av studier på ämnet EU i svensk media, eller EU-journalistik, från 1990- och framåt. Att kort definiera hur mediebilderna av EU sett ut i Sverige över tid anses nödvändig för att nå ytterligare förståelse för ämnet samt för att kontextualisera och delvis jämföra studiens resultat.

Ulf Wallin publicerade 1994 avhandlingen "*Vad fick vi veta?*". Avhandlingen innehåller flera delstudier där en utgörs av en innehållsanalys av bilden av EU (dåvarande EG) i svensk dagspress samt TT åren innan folkomröstningen om EU-medlemskap. Wallin menar att bilden av EU innan folkomröstningen i flera avseenden bör betraktas som bristfällig ur ett medborgarperspektiv. Framförallt menar han att informationen i fler fall än ett blev direkt obegriplig då exempelvis förslag från kommissionen och beslut sällan sattes i kontext och sammanhangsförklaringar lyste med sin frånvaro (Wallin, 1994:114). Vidare framgick det att de Stockholmsbaserade tidningarna tycks ha varit bättre på att ge en bredare och fylligare bild än de andra tidningarna. Det mest anmärkningsvärda av Wallins resultat, menar han själv, är att tidningarna misslyckades i att förklara EU:s påverkan på det svenska samhället som i det närmsta framstod som oviktig. Detta kan vidare ha påverkat att artiklarna inte lästes i den utsträckning de "borde", då de genom att sakna konsekvenser för Sverige också saknade ett viktigt nyhetskriterium – att beröra läsaren. Dock konstaterades att EU-nyheterna inte i så stor utsträckning placerades på utrikessidorna utan istället i majoriteten av fallen under ekonomi- och näringslivssidorna, vilket kan ha fått konsekvenser av att nyheterna endast nådde en liten läsarskara (Wallin, 1994:115). Gällande läsarintresset konstateras i studien också att de Stockholmsbaserade tidningarna i störst utsträckning valde att placera EU-nyheter på förstasidan, ungefär var tionde gång, medan det i övriga tidningar var mycket sällan eller direkt obefintligt. Detta menar Wallin kan tolkas som att de flesta tidningar inte värderade EU-artiklarna så högt (Wallin 1994:114).

Utifrån ett så kallat medborgarperspektiv riktar även Göran Palm i sin doktorsavhandling från 2002 viss kritik mot den svenska EU-journalistiken. Palm (2002:260) menar att journalistiken då inte tjänade medborgarintresset utan snarare marknads och politikens intressen. Detta menar han bland annat berodde på att EU-journalistiken präglades av en ytlighet och avsaknad av kontext. I likhet med Wallin diskuterar även Palm förekomst av ett nationellt perspektiv i nyhetsrapporteringen. Palm hävdar dock, till skillnad från Wallin att det nationella perspektivet dominerar den svenska bilden av EU. Dock problematiserar han detta nyhetsvärderingskriterium tillsammans med intervjuade journalister, pressansvariga och korrespondenter och menar att dominansen av Sverige i Europanyheter bidrar till en förenkling av EU och en sorts distans mellan det svenska och det europeiska. Här finns en paradox enligt Palm – att ett internationellt samarbete reduceras till ett Sverige-perspektiv är problematiskt, samtidigt som det svenska perspektivet ger kontext och något att "hänga upp" en fråga på. Att

medierna rapporterar hur Sverige påverkas och vad beslut som tas på EU-nivå kan få för konsekvenser för den enskilde svensken är fullt rimligt och även en skyldighet. Dock kan det från mediernas sida leda till att EU-frågor blir icke-frågor om de inte har en naturlig nationell koppling. Resultatet kan bli att vissa händelser överhuvudtaget inte rapporteras och de som rapporteras riskerar att inte redovisa det europeiska samarbetet i sin komplexitet utan förenklas genom Sverige-perspektivet (Palm, 2002:159f).

Vid Stockholms Universitet skrevs en masteruppsats för examen i journalistik 2011 om Europeiska unionen i svensk media. Studien är en kombination av både kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys av EU-artiklar. Författaren Malin Brunelius, tar utgångspunkt i den mediala debatten om journalistikens ansvar i medierapporteringen kring EU, där många kritiska röster höjts under senare år. Det journalistiska avsändarperspektivet är genomgående i studien vars övergripande syfte är att undersöka hur EU har skildrats i svensk nyhetspress under 2000-talets första decennium. De tidningar vars artiklar studien utgått ifrån är Aftonbladet, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet. Den förstnämnda är en rikstäckande kvällstidning medan Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet är morgontidningar med Stockholm som huvudsaklig utgivningsort, och klassas därför som storstadspress.

Brunelius undersöker bland annat vilka ämnen artiklarna behandlar och hennes resultat visar att EU-journalistiken präglas mycket av ekonomi- och finansnyheter. Närmare bestämt 28 procent har ekonomi som huvudämne. Politik kommer på en klar andraplats och utgör 20 procent av artiklarna medan övriga tolv ämneskategorier varierar mellan noll och nio procent (Brunelius, 2011:28). Några av studiens huvudsakliga resultat visar att det skett en tydlig nedgång i bevakningen från 2001 fram till 2010 samt att EU-rapporteringen till stor del består av punktnedslag. Vidare menar Brunelius att artiklar som förklarar sammanhang och engagerar läsaren inte ges tillräckligt med utrymme i tidningarna (2011:38f).

4. Teori

Studiens teoretiska referensram tar utgångspunkt i medborgarens behov av information för att själv kunna bilda åsikter i politiska frågor. Den fria åsiktsbildningen är en av demokratiens grundvalar och massmedier är en central förutsättning för att en fri åsiktsbildning ska möjliggöras. Denna centrala plats som upptas av medierna i det demokratiska samhället ger utrymme för att både tilldela medierna viktiga uppgifter samt att ställa krav på hur dessa bäst fullgörs (Asp, 2006:243f).

Att uttala sig om mediernas innehåll, och eventuella konsekvenser av det, blir i detta sammanhang svårt att göra utan att ta utgångspunkt i normativa idéer om hur mediernas innehåll *bör* se ut. Detta görs inledande i teoriavsnittet utifrån idéer om den "upplyste medborgaren", det vill säga vilken typ av information som behövs för att medborgare fritt ska kunna bilda åsikter i politiska processer. Följaktligen blir det relevant att fråga sig vilka krav som kan ställas på den information som förmedlas av medier, givet den ansvarsroll dessa har för den fria åsiktsbildningen och demokratin, varför även detta inkluderats. Vidare presenteras teorier om vad som engagerar, intresserar och uppmärksammas av lokaltidningsläsaren.

4.1 Medborgarens kunskapsbehov och mediernas ansvar

Det är mot bakgrund av ett lågt deltagarintresse och låg kunskap i EU-frågor som tidigare nämnt relevant att fråga sig vilken typ av information som medborgare behöver för att fritt kunna bilda åsikter i dessa frågor.

Idéer om den upplyste medborgaren

Ett flertal intressanta perspektiv om medborgarens politiska kunskap och hur denna förhåller sig till massmedierna återfinns i Nicklas Håkansson's *Medierna och den undflyende medborgarkunskapen* (2006). Diskussioner om politisk kunskap och demokratiska ideal såsom "upplyst förståelse" brukar sakna specificerade krav på den enskilde medborgaren. Vanliga utgångspunkter i detta sammanhang är dock att politiken består av ett antal objekt: aktörer (partier, andra organisationer, politiker), sakfrågor, och institutioner (politiska organ, regelverk, myndigheter med mera) som individer bör känna till. Följaktligen kräver så kallad medborgerlig kompetens kunskap om dessa (Håkansson, 2006:272).

Resonemang om politisk kunskap brukar ofta diskuteras inom forskningen utifrån begreppet *politisk sofistisering*. I korta ordalag förklaras detta begrepp som en egenskap som individer besitter i olika grad, och som mäts utifrån i vilken mängd av så kallade relevanta politiska informationsbitar individen besitter. En hög grad av politisk sofistisering kännetecknas av att individen har ett stort bestånd av dessa bitar fördelade

på en bredd av relevanta politiska områden och frågor. Följaktligen kan politisk sofistisering rimligen definieras som *bas- eller faktakunskaper* samt kunskaper om *aktuella sakfrågor*. Kärnan i begreppet sammanfattas enligt följande av beteendevetaren och kommunikationsforskaren Bernard Berelson:

Den demokratiska medborgaren förväntas vara välinformerad om politiken. Han [sic!] bör veta vilka frågor som är aktuella, vara insatt i deras i historia, känna till relevanta fakta, veta vilka alternativ som presenteras, ha kunskap om vad partierna står för och vilka konsekvenserna kan bli (Håkansson, 2006:272f, Håkanssons översättning).

Det är emellertid något enklare att prata om kunskapskrav inför valsammanhang än de som bör gälla för ett allmänt politiskt medborgarskap. Kunskapskrav för att kunna agera som upplyst väljare brukar innefatta viss kunskap om hur det politiska systemet fungerar, om aktuella sakfrågor samt om aktörer inom politiken (Håkansson, 2006:273). Dessa krav ger uttryck för att det är de så kallade "hårda nyheterna" snarare än de "mjuka" som är relevanta när vi pratar om idealet om den upplyste medborgaren (Håkansson, 2006:279, Strömbäck, 2009:174). Som hårda nyheter betraktas de som blivit utvalda av medierna för att de anses viktiga ur ett medborgarperspektiv, medan mjuka snarare bör ses som utvalda på grund av deras antagna intresseskapande. Till de hårda nyheterna brukar nyheter om politik och ekonomi exempelvis räknas (Strömbäck, 2009:174; Johansson, 2008:8).

Det ska nämnas att idealet om den upplyste medborgaren och denna typ av "skolbokskunskap" mött kritik inom forskningen. Att kriterier för en upplyst väljare enbart ska utgöras av preciserade faktakunskaper uppfattas av en del som missvisande. Forskaren Pippa Norris är en av flera som fört resonemang om att kunskapssynen bör breddas. Norris menar att grundantaganden om att medborgare främst behöver information kopplat till de samhälls- och politiska val denne ska rusta sig inför, inte enbart bör betraktas som den enda informationen dessa behöver. Då det i slutändan handlar om att kunna förutse konsekvenser av handlande, gör hon gällande att även vardagsnära kunskaper av praktisk karaktär såsom hälso- och konsumentinformation bör ta mer plats i media då detta också kan bidra till förutseendet av konsekvenser (Norris, 2000:30ff). Genom detta synsätt blir uppdelningen av hårda respektive mjuka nyheter mindre relevant. Om det slutgiltiga målet i någon mening är att kunna förutse handlingars konsekvenser bör möjligen bredare kunskaper om hälsa och dylikt också kunna ge insikt och förståelse för politikens konsekvenser. Dock kan skolbokskunskapen ändå sägas dela centrala antaganden med idealen om mer vardagsnära kunskap i den mening att de båda utgår från att vi behöver viss substantiell kunskap om för att kunna fungera som upplysta väljare i valsammanhang (Håkansson, 2006:279f).

Mediernas uppgifter i den fria åsiktsbildningen

En naturlig följdfråga efter resonemangen om den upplyste medborgaren gäller de möjligheter som massmedier erbjuder medborgare att tillgodogöra sig denna typ av

information. Vad ska medierna bidra med för att öka den politiska kunskapen hos medborgarna och vilka krav kan ställas på denna information?

Kent Asp (2007), docent i statskunskap och professor i journalistik vid Göteborgs Universitet, menar att det går att urskilja två uppgifter i mediernas roll i möjliggörandet av fri åsiktsbildning. En av dessa uppgifter är att granska makthavare. Nyhetsmedier ska på ett självständigt sätt kritiskt granska makthavare och genom detta möjliggöra att medborgare skapar en uppfattning om makthavarnas prestationer (Asp, 2007:33). Den andra uppgiften tar utgångspunkt i mediernas roll som förmedlare av information, vilken kommer att diskuteras nedan. Uppgiften att kritiskt granska makthavare bör inte underskattas och är en intressant aspekt att diskutera i relation till den mediebild som presenteras av EU. Med bakgrund i studiens ursprungliga problemformulering väljer vi dock i denna studie att ta utgångspunkt i det rent informativa perspektivet av mediernas uppgifter, och inte det granskande.

Det informativa perspektivet utgår från antagandet att medierna ska förse medborgarna med sådan information som möjliggör att de själva kan forma åsikter som kan verka som beslutsunderlag i samhällsfrågor. Ju bättre medierna lyckas med denna uppgift, desto mer bidrar de alltså till att skapa ett klimat där fri åsiktsbildning möjliggörs (Asp, 2007:33). Detta påstående kan tyckas lätt att förstå på en normativ nivå, men förståelsen stöter på svårigheter när detta ska omsättas till beskrivande kriterier att bedöma informationen utifrån. Detta menar Asp kan underlättas genom att dela upp informationens karaktär utifrån fyra kriterier som tillsammans bildar det han kallar för "informativens", på svenska informativitet. Dessa kriterier är informationens- *relevans*, *täthet*, *bredd* samt *djup*.

Informativitetens grundstenar

Först och främst behöver information som ska ligga till grund för åsiktsbildning och beslutsfattande vara *relevant*. Relevansen bör i detta sammanhang ses som all typ av information som talar för eller emot en given ställning i en sakfråga (Asp, 2007:34ff). Dock är inte tillgång till relevant information i sig tillräckligt, utan den relevanta informationen måste också kommuniceras i en skälig mängd i förhållande till det totala informationsflödet. Således menar Asp att vi behöver se till "*the information density*" som översätts till *informationstäthet*. Krav på en viss täthet, eller kontinuitet i information kan därför ställas.

Resonemanget kring informationstäthet blir lätt missvisande då en tät rapportering kan utgöras av upprepningar av samma argument och ställningstaganden. Följaktligen kan kravet på informationstäthet inte ställas utan att kombinera detta med krav på en viss variation eller *bredd* på informationen. Maximal informationsbredd uppnås då alla relevanta aspekter som talar för eller emot en fråga redovisats. Vidare är informationens *djup* också en nödvändig aspekt i strävan efter att uppnå en så informativ rapportering som möjligt. Informationens djup syftar till de kontextuella förklaringar som ges i en given fråga. Exempel på detta är huruvida informationen är uppbyggd av fakta, motiv

och skattningar. Ytterligare exempel är huruvida diskussion om eventuella konsekvenser av olika ställningar i sakfrågan förs (Asp, 2007:33f).

Informationens täthet, bredd och djup är alla enskilt viktiga aspekter i nyhetsrapportering, men utifrån medborgarens perspektiv är det kombinationen av de tre som utgör informationsvärdet hos det specifika mediet (Asp, 2007:33f).

I enighet med detta menar Palm, (2002:45) att EU:s centrala påverkan på demokrati och medborgarskap innebär att vi också kan ställa krav på journalistikens gestaltning av EU. Palms resonemang visar på flera likheter med det resonemang Asp för om kraven på mediernas informativitet. Palm menar för det första att journalistiken bör uppfylla ett så kallat *närvarokriterium*, där de viktiga arenorna och aktörerna hanteras. Närvarokriteriet menar han också kan kopplas till *bredden* i information och huruvida EU och EU-politiken gestaltas som det komplexa område det är, vilket går i linje med Asps teori om informationens bredd och djup. Palm menar att journalistiken måste ge helhets- och översiktsbilder samt modellkunskaper snarare än punktnedslag. Följaktligen innebär det att rapporteringen kräver ett djup och att sakfrågorna behöver sättas i relevanta sammanhang och även förklaras i sin komplexitet (Palm, 2002:45f).

Kontext och begriplighet

Att mediernas informations- och beskrivningsvärde delvis kan bedömas utifrån huruvida innehållet kontextualiseras och förklaras med hjälp av bakgrundsinformation och eventuella konsekvenser stötts av Olle Findahl och Birgitta Höijer. I sin doktorsavhandling undersöker de begriplighetsaspekter av nyhetsinslag i radio och TV och fastställer att en grundläggande förutsättning för att mediernas innehåll ska bidra med något värde för publiken är att det i grund och botten är begripligt (Findahl & Höijer, 1984:2).

Studiens resultat visar att begriplighetsbrister såsom oförklarade nyckelbegrepp, bristfällig bakgrundsinformation och avsaknad av orsaksrelationer direkt inverkar på publikens möjligheter att tillägna sig en logiskt sammanhängande helhet av innehållet (Findahl & Höijer, 1984:170). Anges inte orsaksrelationer försvagas sammankopplingen mellan nyhetsrapporteringens olika delar och saknas bakgrundsinformation blir det svårt för den ej redan insatte att föreställa sig en situation där nyhetsinnehållet passar in. Resultatet blir att nyhetsinnehållet främst riktar sig mot de som sedan tidigare är invigda i händelseutvecklingen och därmed själva har möjlighet att sätta nyhetskändelsen i en sammanhängande kontext (Findahl & Höijer, 1984:170f). Avgörande faktorer är därmed att nyhetsinslag sätts i kontext samt att nyckelbegrepp och orsakssamband redovisas. Händelsen blir genom detta begriplig och tillgänglig genom att publiken förstår vad som föranlett den samt vad den kan komma att få för konsekvenser.

4.2 Att intressera och engagera tidningsläsaren

Vikten av det nationella och lokala

Andra aspekter som gör nyhetsrapportering mer tillgänglig för publiken, går att finna inom området *nyhetsvärdering*. Nyhetsvärdering handlar om att medierna utifrån olika kriterier, bedömer vilka händelser som är tillräckligt värdefulla för att få utrymme i nyhetsrapporteringen (Strömbäck, 2009:167). Enligt Bengt Johansson finns det två styrfält inom området. Det första handlar om vad medierna tror att publiken efterfrågar och är *intresserad* av att veta, medan det andra handlar om vad medierna bedömer som *viktigt* och som publiken bör veta i egenskap av medborgare (Johansson, 2008:7).

Teorier om nyhetsvärdering utgår från ett sändarperspektiv, det vill säga mediernas perspektiv. Trots detta grundar de sig delvis i föreställningar om vad publiken efterfrågar. Därmed kan nyhetsvärderingens första styrfält ses som mediernas anpassning efter publikens behov. En rad olika forskare har fördjupat sig inom området och olika terminologier till trots, går samma kriterier att återfinna i flertalet studier. Ett exempel är det som Johan Galtung och Mari Holmboe Ruge väljer att kalla *relevans*, eller som John McManus respektive Håkan Hvitfelt benämner det; *närhet i tid*, *närhet i rum* och *geografisk och kulturell närhet* (Galtung & Ruge, 1965; Hvitfelt, 1985; McManus, 1994). Trots olika benämningar, utgår samtliga kriterier från att händelser behöver vara tolkningsbara inom publikens kulturella och geografiska ramar. Publiken är mer benägen att identifiera sig med det som är bekant och ligger geografiskt samt kulturellt nära medan det som är geografiskt avlägset och uppfattas som främmande lättare förbises (Galtung & Ruge, 1965:67; Johansson, 2008:56f).

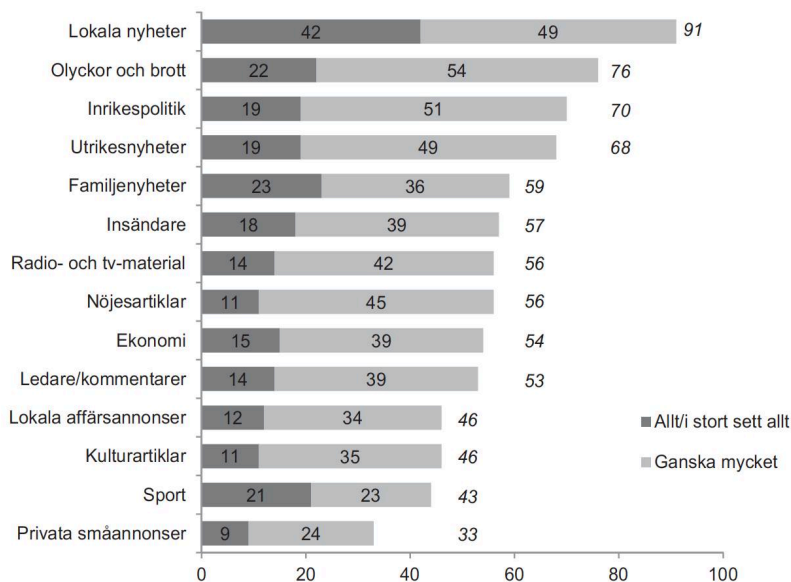
Genom att sätta en händelse i en för publiken lokal eller nationell kontext ökar möjligheterna till identifikation och chanserna att publiken tar till sig av innehållet (Galtung & Ruge, 1965:84). Detta kan göras genom att exempelvis benämna platser som är geografiskt nära, eller personer som i egenskap av sin geografiska tillhörighet är nära publiken (Galtung & Ruge, 1965:69).

Läsning av den lokala morgontidningen

Vikten av den lokala kontexten är även något som Ulrika Andersson och Lennart Weibull behandlar i den nationella SOM-undersökningen från 2012. Andersson och Weibull tar avstamp i den så kallade *lästrappan* som utgår från att dagstidningsläsning dels tillgodoser medborgares behov av samhällsorientering, och dels tillgodoser medborgares personliga intressen i form av fördjupning i specifika ämnen. Följaktligen delas lästrappan upp i så kallad primärläsning och tillvalsläsning, där primärläsningen utgörs av de områden som de flesta läsarna tar del av och som bidrar till övergripande samhällsorientering. Tillvalsläsningen utgörs vidare av innehåll som tillgodoser personliga intressen (Andersson & Weibull, 2013:425f). Till den grundläggande

primärläsningen menar Andersson och Weibull (2013:427) att lokala, regionala, nationella och globala nyheter räknas.

Figur 1 Andel som läser allt eller ganska mycket av olika tidningsinnehåll 2012 (procent)



Kommentar: Frågan lyder *Hur mycket brukar du normalt läsa av följande typer av innehåll i den lokala morgontidningen?* och svarsalternativen är *Allt/i stort sett allt*, *Ganska mycket*, *Inte särskilt mycket*, *Ingenting/nästan ingenting* samt *Vet ej*. Figuren baseras på de läser en morgontidning minst 1 dag/vecka och som har uppgett svarsalternativen *Allt/i stort sett allt* eller *Ganska mycket*. Antalet svarpersoner är 1004.

Källa: Andersson & Weibull, 2013:42

Efter de lokala nyheterna kommer ämneskategorin olyckor och brott på en andra plats. Tätt i häl ligger inrikespolitik och utrikesnyheter som 70 respektive 68 procent av läsarna uppger att de tar del av till åtminstone ganska stor del. Tillsammans kan dessa fyra områden sägas utgöra själva kärnan, den så kallade primärläsningen när det kommer till morgontidningsläsarens preferenser. Mer nischade ämnesområden som kultur och ekonomi blir lästa i lägre utsträckning då sådana områden är mer intressestyrda och följaktligen tilltalar färre personer (Andersson & Weibull, 2013:428ff). Hur mycket material tidningarna erbjuder av respektive ämneskategori är en annan faktor som påverkar läsningen. I den lokala morgontidningen ges utrikesnyheter normalt ett relativt begränsat utrymme. Detta gör det möjligt för fler att ta del av samtligt material, speciellt med dess allmängiltiga karaktär i åtanke (Andersson & Weibull, 2013:428).

Bilder ökar textens chanser

Det är inte bara det redaktionella innehållet som är av betydelse när vi pratar om publiken preferenser och intresse. Under senare decennier har även layouten kommit att tillskrivas större betydelse och resurser läggs på att ändra format samt på att studera vad som lockar läsare. En numera vedertagen metod för att studera hur individer läser dagstidningar är genom så kallad eye-tracking, som registrerar och fastställer ögonrörelser och mäter genom detta var på ett uppslag blickar riktas samt vad på sidan

Sett till vilka delar läsare själva uppger att de tar del av i högst utsträckning är just lokala nyheter populärast i den lokala morgontidningen. Drygt fyra av tio anger att de läser i stort sett allt av den lokala nyhetsrapporteringen och ytterligare fem av tio läser ganska mycket av detta material. Detta innebär att drygt nio av tio morgontidningsläsare tar del av åtminstone ganska mycket av de lokala nyheterna.

som uppmärksammas, studeras och läses. Josefin Sternvik presenterar i sin rapport från 2004 en forskningsöversikt på ämnet *Ögonrörelsestudier och dagstidningsläsning*, vilken delvis innehåller resultat som är applicerbara som teoretiska referenspunkter för vår studie.

Gällande huruvida en text lockar till läsning eller på vilket sätt denna läses tycks forskare inte presentera en enig bild kring. Betydligt mer eniga är de om vilken roll objekts storlek spelar för uppmärksamhetsgraden. Kort sammanfattat har studier visat att uppmärksamheten ökar med objektens storlek (Sternvik, 2004:27). Ju större objekten är på ett uppslag, desto tidigare under läsningprocessen blir de uppmärksammade. Dessutom uppmärksammas de ju större de är, av fler antal läsare. Vad som dock påvisats av forskare är att ett motsatt samband i någon mån kunnat identifieras gällande artiklarnas längd och textmängd. Små artiklar med kortare text läses i större utsträckning än artiklar med längre textmängd. Antalet läsare av en hel artikel kan därför sägas minska om textmängden ökar (Sternvik, 2004:28). Sambandet mellan objekt- eller artikelstorlek i relation till uppmärksamhet och aktiv läsning skapar här en paradox. Slutsatsen som Sternvik (2004:28) drar är att forskare tycks vara eniga om att de större artiklarna alltså uppmärksammas tidigare och studeras under längre tid, men att de mindre artiklarna har större chans att mer ingående bli lästa i sin helhet.

Bilder tjänar många gånger som ingång i tidningen och för den specifika artikeln, genom att de ofta är de första objekten som uppmärksammas på ett uppslag. Med bilder avses i sammanhanget både fotografier såväl som grafiska element och illustrationer. Det ska nämnas att de bildelementen, trots graden av uppmärksamhet inte är någon garanti för att text i anslutning till dessa ska bli läst. Dock visar studier argument för att bilder bidrar till att ge texten en större "chans" att bli läst och att bildelement tycks vara en bidragande orsak till att individer väljer att ta del av även det textmässiga innehållet (Sternvik, 2004:31). Läsare tenderar gå via bildelementen vidare in i texten, och vissa menar att en bild också kan tjäna som komplement för en artikel med dålig placering på ett uppslag. Artiklar som saknar bild tenderar att uppmärksammas och läsas i lägre utsträckning än artiklar med bild, och artiklar med bild uppehåller läsarna betydligt längre än de som saknar bilder (Sternvik 2004:32). Att studera ögonrörelser med hjälp av eye-tracking kan inte ge absoluta svar om varför vi läser på ett visst sätt eller vad som händer hos läsaren då denne tar del av ett innehåll. Vad det dock kan ge är betydande upplysningar om hur individer studerar omvärlden, hur informationssökning går till samt vad som uppmärksammas i dagens informationssamhälle (Sternvik, 2004:3).

Studiens teoretiska referensram i korthet

Sammanfattningsvis är det normativa idéer om medborgaren och dennes behov av information i frågor om politik och samhälle samt mediernas roll och ansvar i dessa processer, som utgör basen för denna studie. Vidare ingår resonemang kring vilken typ av information och kunskap medborgare behöver i frågor och vilka sakkunskaper och ämnesområden som rapporteringen bör utgöras av. Även krav på informationens

karaktär har diskuterats, där faktorer som informationens bredd och djup satts i relation till publikens möjligheter att förstå informationen.

Dessa idéer kompletteras av teorier om betydelsen av det lokala, eller det geografiskt och kulturellt nära perspektivet. Slutligen diskuteras vilka ämnesområden och sektioner som tycks intressera läsare av den lokala morgontidningen samt hur medierna med hjälp av layout och bildsättning kan bidra till ett ökat läsarintresse och engagemang. Det är med utgångspunkt i detta teoretiska ramverk som det empiriska materialet samlats in, och sedan analyserats och presenterats.

5. Metod och material

I detta kapitel presenteras valet av metod samt urval av analysenheter. Vi kommer även att redogöra för utformandet av det kodschema med tillhörande variabler som använts vid materialinsamlingen. Hur själva kodningen samt analysen av resultaten har gått till kommer att diskuteras och avslutningsvis behandlar vi även studiens reliabilitet, validitet samt generaliserbarhet.

Den kvantitativa innehållsanalysen

För att undersöka mediebildens av EU i svenska lokala morgontidningar under vinterhalvåret 2014/2015 har en kvantitativ innehållsanalys tillämpats. Den kvantitativa ansatsen fungerar väl som metod då vi önskar få överblick över valt område, och således kommer att analysera ett större antal artiklar från valda tidningar. Vi ämnar undersöka hur frekvent förekommande vissa faktorer är samt vilket fysiskt utrymme EU-artiklar får, vilket ytterligare talar för valet av en kvantitativ innehållsanalys (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2012:197; Nilsson, 2010:123f).

Fyra nyckelord att förhålla sig till vid denna typ av analys är *objektivitet*, *systematik*, *kvantitet* och *manifest*. För att vara objektiv krävs att analysen av innehållet är oberoende av den eller de forskare som utför den. Undersökningsobjekt och analyschema behöver vara väl definierade så att andra forskare har möjlighet att replikera studien. En förutsättning för objektivitet är systematik, det vill säga att tillvägagångssättet är tydligt definierat. Omfattningen av materialet ska fastställas på förhand utifrån tydliga urvalskriterier och variablerna i analyschemat ska även kunna beskrivas kvantitativt i form av frekvens eller omfång. Utöver detta krävs det att det innehåll som analysen undersöker är manifest, det vill säga det som tydligt framgår i texten och är tillgängligt för samtliga iakttagare (Berelson, 1952:16ff; Nilsson, 2010:121f).

Ett alternativ hade varit att istället använda en kvalitativ innehållsanalys som hade kunnat tillföra värdefulla aspekter och öppnat för möjligheten att djupare undersöka artiklarna och deras latent budskap. I denna studie ämnar vi dock att lyfta blicken från det enskilda och snarare sikta på det generella vilket en kvalitativ metod inte kan erbjuda i samma utsträckning och gör att den kvantitativa metoden är bättre lämpad (Nilsson, 2010:119).

5.1 Urval

Att studera medieinnehåll genom kvantitativ innehållsanalys kräver en rad avgränsningar samt urval. Ett första steg i avgränsningsprocessen var att först definiera vilken typ av innehåll analysen bör fokuseras vid. Här har valet fallit på den tryckta dagspressen, närmare bestämt lokala svenska morgontidningar. Att dagspress tillsammans med radio

och tv brukar räknas som de viktigaste medierna när det gäller att förse oss med nyheter ger goda argument för detta val. Dessutom menar forskare att basen i individers nyhetskonsumention ofta utgörs av just lokala morgontidningar, vilket ytterligare motiverar valet av studieobjekt (Jalakas & Wadbring, 2013:161f).

Urval av tidningar och tidsperiod

Undersökningsmaterialet består av artiklar från fyra svenska lokala morgontidningar: Dagens Nyheter (DN), Hallandsposten (HP), Svenska Dagbladet (SvD), och Västerbottens-Kuriren (VK). Samtliga av dessa klassas som lokaltidningar, om än med distinktionen att DN och SvD går under benämningen storstadspress och HP och VK under landsortspress. Tidningarna har tagits fram genom ett obundet slumpmässigt urval vilket innebär att samtliga möjliga analysenheter har haft lika stor chans att komma med (Esaïasson et al., 2012:176). DN och SvD respektive HP och VK har lottats ut med hjälp av mediarkivets lista över storstadspress respektive landsortspress. Dessa listor har legat till grund för urvalet, men har delvis fått redigerats. Vi har i urvalet inte inkluderat gratistidningar och som syftet antyder inte heller kvällstidningar, vilka sållades bort från dessa listor innan det slumpmässiga urvalet gjordes. Nedan följer korta beskrivningar av de studerade tidningarna samt deras tryckta upplagor.

Dagens Nyheter

DN är en Stockholmsbaserad lokal morgontidning som utkommer samtliga dagar i veckan. Tidningen hade under 2014 en upplaga på 226 500 exemplar per utgivningsdag (Simon Lindberg analytiker på DN, personlig kommunikation, 20 maj 2015).

Hallandsposten

HP är med Halmstad som utgivningsort Hallands största tidning. Huvudsakliga bevakningsområden är Halmstad, Laholm samt Hylte kommun (Hallandsposten, 2015). Med en upplaga på 28 200 exemplar per utgivningsdag nådde under 2014 tidningen 49 procent av hushållen i utgivningskommunen. Tidningen utkommer sex dagar i veckan, utgivning på söndagar förekommer ej (TS Mediefakta, 2015).

Svenska Dagbladet

SvD är en Stockholmsbaserad tidning med huvudstaden som utgivningsort. Under 2014 nådde tidningen dryga 10 procent av hushållen i Stockholms kommun med en upplaga på 158 500 exemplar per utgivningsdag. Tidningen utkommer samtliga dagar i veckan (TS Mediefakta, 2015).

Västerbottens-Kuriren

VK hade under 2014 en upplaga på 30 700 exemplar per utgivningsdag och nådde med denna omkring 42 procent av hushållen i utgivningskommunen Umeå. Tidningen utkommer sex dagar i veckan, utgivning på söndagar förekommer ej (TS Mediefakta, 2015).

Valet att studera två storstadstidningar och två tidningar från mindre orter i Sverige grundar sig i ambitioner att kunna undersöka eventuella skillnader mellan storstads- och landsortspress. Det ska nämnas att faktorer såsom tidningarnas politiska markeringar, ägarstrukturer och liknande inte har tagits i beräkning, utan det som för denna studie betraktas som viktigt är upplaga samt det faktum att tidningarna skiljer sig åt storleksmässigt samt i sin geografiska tillhörighet. Tidningarna bör därför i första hand betraktas som fall av det vi ämnar undersöka, det vill säga som storstadspress och landsortspress, snarare än som enskilda studieobjekt. Valda tidningar har studerats under åtta veckor som ingår i den tidsperiod vi valt att benämna som vinterhalvåret 2014/2015, perioden sträcker sig från 29 september 2014 till 29 mars 2015. Tidsurvalet är strategiskt och grundar sig i ambitioner att undvika EU-rapportering som förekommit i direkt anslutning till Europaparlamentsvalet och riksdagsvalet 2014, samt för att få ett så tidsmässigt aktuellt resultat som möjligt. Att undersöka vinterhalvåret 2014/2015 går även gån i linje med den utredning i vilken studien grundar sig, då denna söker ett så tidsmässigt aktuellt resultat som möjligt. Utifrån valt halvår har vi genom lottning, slumpat ut de åtta veckor under vilka tidningarna studerades. Likt framtagningen av tidningarna är även detta ett obundet slumpmässigt urval och samtliga veckor under perioden haft lika stor chans att komma med (Esaiasson et al., 2012:176). För exakta kodningsdatum se bilaga 1.

Urval av artiklar

Begreppet artikel kan i sig vara ett svårdefinierat begrepp. Enligt Nationalencyklopedin (2015) beskrivs en artikel som: *avgränsat stycke text i tidning eller tidskrift*. För att tydliggöra vad som för denna studie klassas som artikel har vissa avgränsningar gjorts. I vår innehållsanalys klassas notiser och nyhetsartiklar tillsammans med ledare, debattartiklar, krönikor samt insändare som artiklar. Dessa åsiktsbaserade artiklar har inkluderats i innehållsanalysen då även dessa påverkar mediebildens av EU. I vissa fall kan ett större nyhetsuppslag innehålla flera stycken mindre artiklar som alla behandlar samma tema eller ämne. I de fall dessa haft separata artikelförfattare har artiklarna bedömts individuellt och inte tillsammans. Korta lösryckta citat utan beskrivning, kommentar eller signatur från skribent betraktas inte som artikel. Så kallade puffar från förstasidor eller hänvisningar till artiklar i tidningens nätversion klassas inte heller som artiklar och har ej inkluderats i studien.

Vad kännetecknar en EU-artikel?

En EU-artikel definieras för denna studie som en artikel som handlar om processer, sakfrågor och aktiviteter inom EU och EU:s institutioner. En EU-artikel behöver inte enbart fokuseras till EU utan kan behandla flera frågor, men för att klassas som EU-artikel behöver EU utgöra en central del av artikeln. Med central del menas att EU tydligt framträder i texten, antingen genom att minst en tredjedel av artikelns textmängd handlar om EU, eller att en EU-fråga utgör en slags utgångspunkt för artikelns innehåll. Med utgångspunkt menas att det rapporterade inte kunnat förklaras eller rapporteras om,

utan att nämna EU i sammanhanget. Ett exempel på detta skulle kunna vara då en artikel huvudsakligen fokuseras till ett skeende eller beslut i Sverige, som kommit av ett beslut eller bestämmelser på EU-nivå. På så sätt blir EU en central aktör och del av artikeln. Detta betyder följaktligen att en EU-artikel kan innehålla en, i förhållande till den totala textmängden, liten del om EU men ändå väljas ut som analysenhet.

I de fall en artikel som innehåller EU väljs bort är det således på grund av att det antingen är för liten textmängd eller att EU är uppenbart underordnat andra frågor och enbart nämns som bisats. Ett exempel på när EU bedöms som bisats är då EU endast beskrivs som geografiskt område och gränser:

1. "Det här är första steget i att få EU:s lägsta arbetslöshet 2020", sade Stefan Löfven (S) när han och Åsa Romson (MP) presenterade regeringens jobbpolitik".
2. "EU-fientliga Ukip har fått sin första ledamot invald i brittiska parlamentet. Invånarna i Clacton röstade i ett fyllnadsval in Douglas Carswell, med stor majoritet. Han fick 60 procent av rösterna och har nu en plattform att verka från, till exempel ställa frågor till premiärminister David Cameron."

Själva urvalet av artiklar att analysera har gjorts genom en systematisk analys och genomläsning för att möjliggöra bedömning av huruvida artikeln betraktas som EU-artikel eller ej.

5.2 Utformning av variabler och kodschema

För att möjliggöra en systematisk analys av valda artiklar har ett kodschema konstruerats. Då ambitionen är att besvara studiens frågeställningar har kodschemats variabler operationaliserats utifrån dessa. Resultatet blev 19 variabler som utöver frågeställningarna även grundar sig i studiens teoretiska referensram. Kodschemats första del består inledningsvis av så kallade identifieringsvariabler för att sedan övergå till formvariabler där faktorer som artiklarnas storlek, placering i tidningen och förekomst av eventuella bildelement förekommer. Den andra delen innefattar innehållsliga variabler som bland annat berör artiklarnas huvudämne, artikeltyp och personaktör (Esaiasson et al., 2012:203f).

Identifieringsvariabler

Variabel 1-5 anger artikel-id, tidning, datum, veckodag samt de två första orden i artiklarnas rubriker. Att registrera vilken tidning som publicerat artikeln, samt när den publicerats är central för studien. Övriga identifieringsvariabler har framförallt använts för att möjliggöra att på ett enkelt sätt kunna söka upp artiklarna igen och orientera sig bland dessa.

Formvariabler

Variabel 6-11 utgörs av så kallade formvariabler som mäter artikelstorlek, förekomst av bildelement, sektionsplacering, förekomst på tidningens förstasida samt om informationen kommer från nyhetsbyrå. Även vilken typ av artikel det är, det vill säga nyhetsartikel/notis, ledare eller annat återfinns som formvariabel. Dessa grundar sig framförallt i studiens första frågeställning som ämnar se till *vilken plats EU ges i tidningarna*. Den teori som ligger till grund för utformandet av dessa variabler rör storleken på artiklar och bilder i relation till uppmärksamhet och intresse samt läsvanor i den lokala morgontidningen.

Innehållsliga variabler

Vidare följer de variabler som kan sägas utgöra själva kärnan för studien, de innehållsliga variablerna (Esaiasson et al., 2012:204). Variablerna grundar sig i frågeställningarna två och tre och mäter således *vad det rapporteras om i EU-artiklar* samt *hur det rapporteras om EU*. Härvid återfinns först de variabler som rör EU-artikelns huvudämne och huvudsakliga personaktör samt huruvida artikeln redogör för en nationell och lokal kontext. Dessa grundar sig i idéer om att medborgaren behöver viss bas- och sakkunskap om aktuella frågor och aktörer, för att fritt kunna bilda åsikter i politiska frågor samt intresse och läsvanor i lokala morgontidningar. Förekomsten av nationell och lokal kontext grundar sig också i vad läsaren av den lokala morgontidningen intresserar sig för samt teorier om att det som ligger geografiskt och kulturellt nära ofta är lättare för medborgaren att identifiera sig med.

Vidare följer innehållsvariabler som fokuserar på informationens karaktär och egenskaper. Här återfinns variabler som mäter huruvida artikeln anger bakgrundsinformation och eventuella konsekvenser och följder av det rapporterade samt om artikeln behandlar ett EU-relaterat beslut. Detta mäts och kopplas till teorier om de krav som kan ställas på mediernas information samt vikten av att innehåll förklaras och således görs begripligt för läsare utan förkunskaper. Avslutningsvis studeras det huruvida texten innehåller explicit positiva och negativa yttringar om EU eller om EU beskrivs i neutrala ordalag.

För varje variabel har vidare utförliga variabelvärden konstruerats, för att möjliggöra att endast ett värde ska finnas för varje analysenhet och variabel. Detta kan betraktas som en av den kvantitativa innehållsanalysen grundstenar (Bryman, 2008/2011:294, Esaiasson et al., 2012:204). Kodschemat tillsammans med utförliga definitioner för de olika variabelvärdena återfinns i bilaga 2 och 3.

Insamling av material

Sammanlagt har 371 artiklar uppfyllt kriterierna för EU-artikel och därmed kodats. Insamlingen av material, det vill säga kodningen, har pågått under två veckors tid. Kodningen har genomförts med användning av det digitala mediearkivet Retriever som

tillåtit sökavgränsning till de veckor vi undersökt. Kodning och registrering av variabelvärden har gjorts på fysiska kodblanketter som efter insamlingen förts in i analysprogrammet IBM SPSS Statistics för analys. Gällande hantering och tolkning av variabelvärden har studien tillämpat den så kallade huvudandelsprincipen. Det innebär att den kategori som valts är den som utgör huvuddelen av artikeln (Esaiasson et al., 2012:207).

I materialsökningen har vi enbart använt oss av bokstavskombinationen “eu” som sökord. Detta har inneburit att vi även fått träff på många artiklar som inte berört avsett studieområde, det vill säga EU. Sökordet “eu” har även gett träff på Europa, europeisk och liknande ord – vilket gjort det lätt att navigera i texten och relativt snabbt kunna bedöma om artikeln bör inkluderas som analysenhet. Förutom ovan nämnda träffar har även mer komiska ord dykt upp såsom “bagageutrymme” och “treuddig”. Sökningen har således inneburit att vi fått gå igenom en hel del för studien onödiga artiklar, men har samtidigt säkerställt att inga EU-artiklar fallit mellan stolarna.

5.3 Studiens reliabilitet och validitet

Att en studie håller hög reliabilitet syftar till kvaliteten i studiens materialinsamling, efterbearbetning samt analys och innebär frånvaro av osystematiska eller slumpmässiga fel (Esaiasson, 2012:63). Genom att vi först testkodade vårt kodschema gemensamt kunde vi på ett bra sätt säkerställa att variablerna kodades på samma sätt av oss båda. Testkodningen ledde även till att definitioner av vissa variabler samt variabelvärden förtydligades för att sluta tolkningsmöjligheterna. Vidare kodade vi ett femtiotal artiklar gemensamt för att efterhand övergå till att koda enskilt. Trots att vi arbetade enskilt gjorde vi regelbundna stickprovskontroller där vi analyserade samma artikel på var sitt håll för att sedan jämföra resultaten. Detta var ett test för att ytterligare säkerställa att vi kodade likadant. För att stärka studiens reliabilitet gjordes ett så kallat reliabilitetstest efter materialinsamlingen var färdig. Testet gjordes genom att vi kodade ytterligare ett tiotal artiklar för att jämföra med den ursprungliga kodarens resultat. Detta test visade sig gå bra och endast för en enskild variabel uppvisade vi en överensstämmelse som var sämre än 100 procent. Det ska dock nämnas att denna variabel senare plockades bort ur undersökningen då den inte ansågs tillföra det vi hoppats på och således påverkar den inte studiens reliabilitet.

Brister i studiens reliabilitet utgörs ofta av slumpmässiga slarvfel gällande materialets analys och bearbetning och det kan vara svårt att helt svära sig fri från den mänskliga faktorn och möjligheten att denna typ av slumpmässiga fel kan uppstå (Esaiasson, 2012:63). Dock har vi i denna studie genom tester och stor noggrannhet i materialinsamlingen försökt säkerställa att det i minsta möjliga mån förekommit fel av denna natur och anser därmed att studiens reliabilitet kan betraktas som hög.

Att diskutera studiens validitet är något svårare då denna i vårt fall framförallt handlar om huruvida de operationella indikatorerna stämmer överens med studiens teoretiska definitioner. En empirisk materialinsamling och forskning innebär att teoretiska begrepp behöver översättas till operationella indikatorer. Dessa val kan alltid diskuteras och ifrågasättas av andra forskare (Esaiasson, 2012:58). Studien har en i grunden god överensstämmelse mellan de teoretiska utgångspunkterna och de operationella indikatorerna och ligger inte heller långt ifrån dessa vilket kan sägas stärka studiens validitet. Dock ska det påpekas att studien till stor del utgår från normativa idéer och föreställningar kring vilken typ av information medborgaren behöver samt hur denna information ska vara utformad för att bäst tjäna sitt syfte. De normativa utgångspunkterna innebär att givna svar på hur informationen ska vara utformad eller vad denna preciserat ska innehålla ej finns. Vad det för oss istället handlat om är att finna relevanta mätbara indikatorer som ger möjlighet till diskussion utifrån dessa normativa idéer, vilket vi anser att vi har gjort och att studiens validitet i det avseendet bör betraktas som god.

Samtidigt handlar validitetsbegreppet också om att diskutera huruvida studien mäter det den haft för avsikt att mäta (Esaiasson, 2012:57f). Det som kan sägas om validiteten för denna studie är att kodschema med variabler utformats utefter studiens syfte samt frågeställningar som också direkt samspelar med det teoretiska ramverk vi utgår från. Då studiens materialinsamling enbart gjorts utifrån detta kodschema kan vi argumentera för att vi mätt det vi haft för avsikt att mäta och att studiens validitet i detta avseende också bör betraktas som god. En möjlig invändning mot studiens validitet är att vi istället för att enbart undersöka slumpade veckor, alternativt kunnat följa en given fråga i de olika tidningarna. Genom detta hade vi på ett bättre sätt kunnat mäta vissa faktorer, då det i studiens nuvarande utformning blir svårt att uttala sig om exempelvis bredd och djup i en specifik sakfråga eller rapporteringsprocess. En annan invändning skulle möjligen vara att vi också kunnat undersöka totalt antal artiklar i tidningarna för mäta hur stor del EU-artiklar utgör av den totala artikelmängden i respektive tidning för att vidare kunna uttala oss om vilket utrymme EU får i tidningarna samt huruvida utrymmet kan betraktas som mycket respektive lite.

5.4 Studiens generaliserbarhet

När det gäller undersökningar av det kvantitativa slaget, är forskare traditionellt intresserade av huruvida resultaten har ytterligare förklaringsvidd som gäller för mer än det undersökta materialet. Med andra ord är man intresserad av att uttala sig om resultaten kan generaliseras till andra grupper och situationer än de som har behandlats i den specifika undersökningen (Bryman, 2008/2011:169). Det ska återigen nämnas att vår studie inte haft för avsikt att söka ett generellt resultat i någon statistisk mening, då detta hade krävt ett större urval av såväl studieobjekt som analysenheter vilket inte rymts inom ramen för studien.

I vår studie har vi behandlat undersökningsobjekten, det vill säga de lokala morgontidningarna, som fall av landsorts- respektive storstadspress i den mening att vi söker det jämförande perspektivet mellan de två tidningstyperna. Med det sagt har studiens huvudsakliga syfte alltså inte varit att förklara eventuella skillnader mellan de två tidningstyperna utifrån tidningarnas enskilda struktur eller villkor. Följaktligen är en diskussion kring i vilken utsträckning tidningarna är representativa för sin tidningstyp nödvändig att föra.

De båda landsortstidningarna, Hallandsposten och Västerbottens-Kuriren är relativt lika upplagemässigt samt har en liknande betydelse för den specifika orten, men kan inte sägas representera samtliga svenska landsortstidningar då det finns en stor variation inom dessa både gällande upplaga, andel hushåll per utgivningsort och antal utgivningsdagar. Dock kan de mot bakgrund av deras likheter möjligen tala för lokala morgontidningar av liknande storlek och upplaga. DN och SvD som i studien tillsammans utgör storstadspressen, tillhör en betydligt mindre tidningstyp där endast två andra tidningar ingår, Göteborgs-Posten (GP) och Sydsvenskan (SDS). Det slumpmässiga urvalet har lett till att de båda storstadstidningarna är Stockholmscentrerade vilket kan ha en viss påverkan på somliga variabler. Dock är den möjliga variationen mindre för storstadspressen, då dessa tidningar är betydligt färre än landsortspressens, varför storstadspressens resultat på ett något säkrare sätt kan tala för mer än de enskilda tidningarna.

Med facit i hand hade möjligtvis ett strategiskt urval varit att föredra för att säkerställa att variationen tidningarna emellan varit större, framförallt för landsortstidningarna men även för storstadstidningarna. Vi hade exempelvis kunnat välja den upplagemässigt största respektive minsta tidningen inom varje tidningstyp för att få större variation och exempelvis inkluderat SDS istället för SvD för att enbart få en tidning med Stockholm som utgivningsort.

Gällande studiens undersökningsperiod kan vi däremot anta att det slumpmässiga urvalet på åtta av 26 möjliga veckor tillåter oss att höja blicken och anta att resultaten kan tala för vinterhalvåret 2014/2015. Således hävdar vi att studiens resultat har god generaliserbarhet för de undersökta tidningarna under vinterhalvåret 2014/2015 och att vi genom att undersöka åtta andra veckor i samma tidningar troligen fått ett liknande resultat.

6. Resultat och analys

I följande kapitel presenterar vi våra resultat utifrån studiens frågeställningar. Frågeställning ett till tre presenteras i separata avsnitt. Frågeställning fyra, i vilken vi jämför storstads- och landsortspress, kommer att presenteras löpande genom samtliga frågeställningar. Presentationen av resultaten kommer genomgående att fokuseras vid jämförelser mellan storstads- och landsortspress. Dock kommer vissa variabler även att diskuteras utifrån totalt antal EU-artiklar, det vill säga från samtliga tidningar. I de fall enskilda tidningar utmärker sig, eller att utmärkande variation går att finna inom tidningsgrupperna kommer detta att diskuteras. Resultaten presenteras i procent med hjälp av tabeller och figurer, där n-talen redovisas genomgående under respektive figur och tabell. Procentsatserna redovisas genomgående utan decimaler och har rundats av till närmaste heltal. Under respektive frågeställnings avsnitt återfinns även en sammanfattning där vi analyserar studiens resultat med stöd i studiens teoretiska referensram.

6.1 Vilken plats får EU i tidningarna?

Med vår första frågeställning ämnar vi besvara hur ofta EU-artiklar förekommer i tidningarna under studerade veckor samt vilket fysiskt utrymme dessa ges. Vidare redovisas artiklarnas placering i tidningarna, det vill säga under vilka sektioner i tidningen de förekommer. Avslutningsvis redogörs förekomsten av bildelement och i vilken utsträckning EU-artiklar figurerar på tidningarnas förstasidor under undersökningsperioden.

Under de åtta undersökta veckorna har tidningarna sammanlagt publicerat 371 EU-artiklar som valts ut som analysenheter. Hur artiklarna fördelar sig över undersökta tidningar presenteras i tabell 1.

Tabell 1. Antal EU-artiklar per tidning

	DN	HP	SvD	VK	Total
Antal EU-artiklar	123	67	140	41	371
Andel av totalt antal EU-artiklar	33 %	18 %	38 %	11 %	100 %

Som tabell 1 visar är det Svenska Dagbladet som med 38 procent publicerat flest EU-artiklar. Dagens Nyheters EU-artiklar utgör 33 procent av totalt antal artiklar medan Hallandsposten och Västerbottens-Kuriren står för 18 respektive 11 procent. Hur frekvent det skrivs om EU skiljer sig alltså åt mellan tidningarna. Om vi omsätter tabell 1

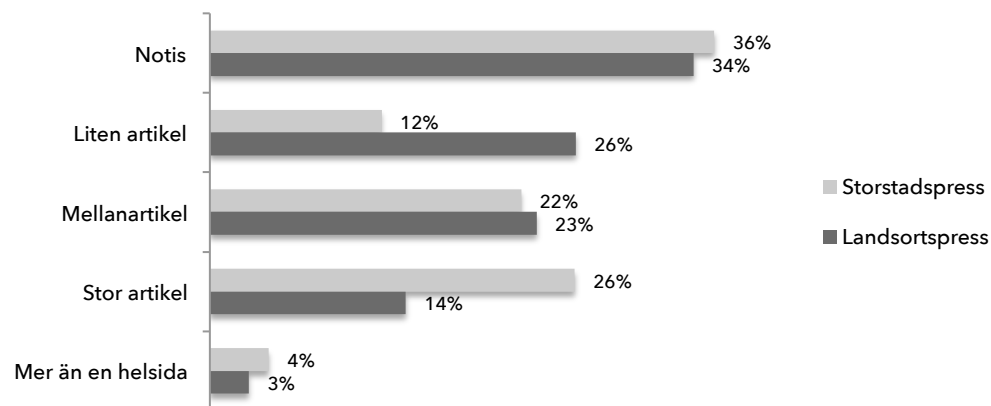
till hur många EU-artiklar tidningarna publicerar per vecka blir detta tydligt. Gällande hur frekvent tidningarna publicerar EU-artiklar kan det konstateras att SvD gör detta mest frekvent, i genomsnitt 18 EU-artiklar per vecka. DN publicerar i genomsnitt 15, HP åtta och VK fem. Sammantaget står storstadspressen, det vill säga Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet för 71 procent av studerade artiklar. Artiklar från landsortspressen, Hallandsposten och Västerbottens-Kuriren, utgör alltså motsvarande 29 procent.

Det bör nämnas att landsortstidningarna ej utkommer på söndagar, vilket har påverkan på detta resultat. Om söndagar exkluderas innebär det istället att DN publicerar cirka 14 artiklar per vecka och SvD 15, vilket fortfarande är betydligt fler än HP och VK. Med eller utan söndagar så går alltså majoriteten av EU-rapporteringen att finna i storstadspressen. Fortsättningsvis kommer söndagsartiklar att inkluderas i analysen.

Storlek och avsändare

När det gäller artiklarnas fysiska storlek visar resultaten att det totala antalet EU-artiklar huvudsakligen utgörs av notiser, det vill säga artiklar som upptar 1/8 sida eller mindre. På en delad andraplats återfinns mellan- respektive stora artiklar. Minst antal är det av EU-artiklar som upptar mer än en helsida, knappt en av tjugo artiklar faller under denna kategori. Variation går att återfinna mellan de enskilda tidningarna. Hallandsposten utmärker sig i förhållande till övriga tidningar med den klart högsta andelen notiser och betydligt lägre andel artiklar som är stora eller upptar mer än en helsida. Således kan HP:s enskilda EU-artiklar sägas få minst fysiskt utrymme tidningarna emellan. I övriga tre tidningar är fördelningen betydligt jämnare i kategorierna; *stor artikel* och artikel som upptar *mer än en helsida*. Mellan landsortstidningarna Västerbottens-Kuriren och Hallandsposten urskiljs de sammantaget största procentuella skillnaderna, medan storstadstidningarna tycks vara mer lika varandra gällande artiklarnas fysiska storlek.

Figur 2. EU-artiklarnas storlek (procent)

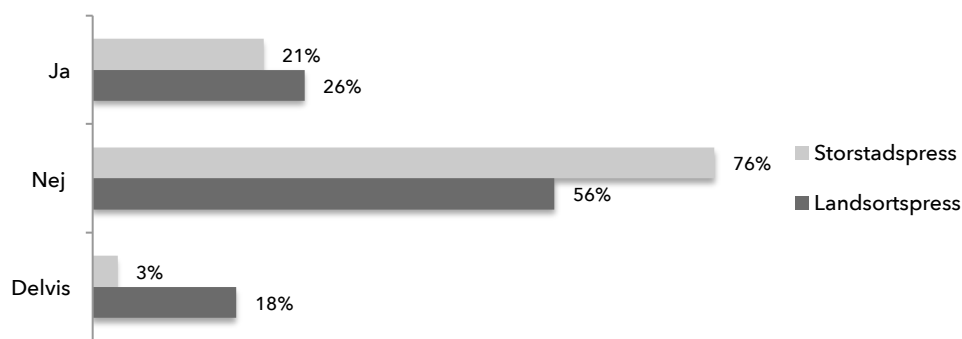


N storstadspress=263, N landsortspress=108

Som figur 2 visar upptar notiser och mellanartiklar i stort sett lika mycket utrymme i landsorts- respektive storstadspressen. Dock återfinns större andel av storstadspressens EU-artiklar i de fysiskt större artikelkategorierna medan landsortspressens EU-artiklar i betydligt högre utsträckning fallit under kategorin *liten artikel*. Vad som kan urskiljas är följaktligen att EU-artiklar ges större fysiskt utrymme i storstadspressen än i landsortspressen.

Vem som står som författare för dessa artiklar skiljer sig även åt mellan tidningstyperna, detta redovisas i figur 3.

Figur 3. Användning av nyhetsbyrå (procent)



N storstadspress=263, N landsortspress=108

Landsortspressen har hela 44 procent EU-artiklar som är helt eller delvis författade av nyhetsbyråer, i jämförelse med storstadspressens 24 procent. Detta betyder att storstadspressen har en betydligt större andel artiklar som är skrivna av egna skribenter.

Placering och utformning

De sektioner under vilka den största andelen av totalt antal EU-artiklar är placerade, är tidningarnas utrikessektioner. Därefter följer opinions- respektive ekonomisektionerna. På en fjärdeplats tidningarnas inrikessektioner. De sektioner där sammantaget minst antal EU-artiklar publicerats är tidningarnas sektioner för kultur och nöje. Vad som vidare kan urskiljas är att det mellan storstads- och landsortspress, går att finna markanta skillnader gällande under vilka sektioner artiklarna publicerats.

Tabell 2. EU-artiklarnas fördelning över tidningssektioner (procent)

Sektion	Storstadspress	Landsortspress
Inrikes	14 %	14 %
Utrikes	39 %	31 %
Ekonomi/näringsliv	23 %	2 %
Kultur/nöje	3 %	1 %
Lokalt/regionalt	1 %	15 %
Opinionssektion	18 %	34 %
Övrigt	2 %	3 %
Total	100 %	100 %
Antal artiklar (N)	263	108

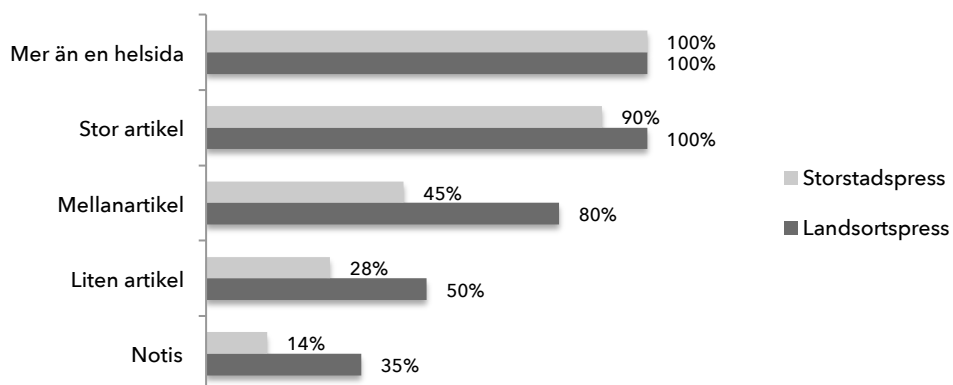
Den mest utmärkande skillnaden återfinns som tabell 2 visar, gällande hur många artiklar som placerats under ekonomi/näringsliv mellan de två tidningstyperna. I storstadspressen återfinns 23 procent av artiklarna under denna sektion, medan andelen artiklar i samma sektion i landsortspressen endast uppgår till två procent. Tidningarna uppvisar en likartad fördelning över inrikessidorna.

Vad som dock kan konstateras är att 15 procent av landsortspressens artiklar placerats under lokala och regionala sektioner, vilket utmärker sig i jämförelsen med storstadspressen där samma andel knappt uppgår till en procent. Det förekommer även i landsortspressen en betydligt större andel EU-artiklar under tidningarnas opinionssektioner.

Vidare förekommer storstadspressens EU-artiklar ungefär en av åtta gånger på förstasidorna, vilket är något högre än landsortspressen där en av tio figurerat på förstasidorna. Vad som bör nämnas är att även om storstadstidningarna är relativt lika på denna punkt, är skillnaderna betydligt större mellan de två landsortstidningarna. Resultaten visar att det av samtliga tidningar faktiskt är VK som har högst andel ”puffar” från förstasidan, en av fem av VK:s EU-artiklar förekommer här. HP däremot visar på de absolut lägsta resultaten vars EU-artiklar enbart figurerat på förstasidan en gång av 25, vilket också är anledningen till att landsortspressen totalt uppvisar en lägre procentuell andel förstasidesnyheter. Det ska dock nämnas att VK också har lägst antal artiklar, vilket påverkar detta resultat.

Gällande i vilken utsträckning artiklarna består av enbart text är fördelningen mycket lik storstadstidningarna emellan såväl som landsortstidningarna emellan. Dock tycks landsortstidningarna i större utsträckning än storstadstidningarna använda sig av bildelement som komplement till EU-artiklar.

Figur 4. Andel EU-artiklar med bild fördelat på artikelstorlek (procent)



Kommentar: Procenten är beräknad på varje tidningstyps artikelantal inom respektive storleksgrupp.

Storstadspressen: N= 263, notis (n=94), liten artikel (n=32), mellanartikel (n=58), stor artikel (n=68), mer än helsida (n=11).

Landsortspressen: N=108, notis (n=37), liten artikel (n=28), mellanartikel (n=25), stor artikel (n=15), mer än helsida (n=3).

Landsortspressen använder sig av bildelement i 60 procent av fallen, medan storstadspressen gör det i 46 procent av fallen. Vad som vidare utmärker sig är att landsortstidningarna använder sig mer av bildelement både i de små artiklarna såväl som i mellan och stora artiklar. Figur 4 visar på att landsortspressen vidare inte publicerat en enda stor artikel utan att komplettera denna med bild. Vidare förekommer bildelement i åtta av tio mellanstora artiklar i landsortspressen. Fördelningen ser något annorlunda ut för storstadspressen där nio av tio stora artiklar kompletterats med bild, men knappt hälften av de mellanstora artiklarna har gjort detsamma. Båda tidningstyperna har i samtliga fall kompletterat texten med bild i artiklar som upptar mer än en helsida.

6.1.1 Sammanfattning och analys - vilken plats får EU i tidningarna?

Storstadspressen tar täten

Studiens inledande resultat visar att storstadspressen, DN och SvD, är avsändare för drygt 70 procent av det totala antalet artiklar. Således utgör artiklar från landsortspressen, det vill säga HP och VK, knappt 30 procent. Vad som vidare kunnat konstateras är att storstadspressens EU-artiklar inte enbart förekommer mer frekvent, och är fler till antalet – utan att de även ges större fysiskt utrymme i tidningarna, det vill säga att storstadspressen uppvisar en större andel *stora* artiklar samt artiklar som upptar *mer än en helsida*. Detta resultat går delvis i linje med våra förväntningar då de två storstadstidningarna är avsevärt större upplagemässigt och även riktar sig mot en storstadspublik, som i större utsträckning tycks vara intresserad av frågor som rör politik och samhälle (Andersson & Weibull, 2013:34ff). Det ska dock påpekas att dessa resultat inte satts i relation till de enskilda tidningarnas totala artikelutbud, utan jämförelser kan enbart göras tidningstyperna emellan. Detta betyder att landsortstidningarna rent teoretiskt skulle kunna ha en lika stor andel EU-artiklar som storstadspressen, i relation

till respektive tidnings egna artikelutbud. Samtidigt skulle resultatet även kunna ge uttryck för att storstadstidningarna prioriterar EU-nyheter mer än landsortstidningarna, vilket möjligen kan förklaras av att de upplagemässigt mindre landsortstidningarna inte har samma resurser i form av finansiellt kapital samt arbetskraft. Skillnaderna skulle således kunna bero på att storstadstidningarna har en mer regelbunden EU-bevakning i form av avlönad personal såsom korrespondenter och liknande, vilket resulterat i fler EU-artiklar under undersökningsperioden. Att andelen artiklar som är skrivna av egna skribenter också visade sig vara högre i storstadstidningarna ger uttryck för detta. Skillnader i EU-bevakningen skulle kunna resultera i att landsortspressens läsare löper större risk att bli serverade punktnedslag i olika frågor, då dessa inte följs i samma utsträckning som i storstadspressen.

Oavsett att olika förklaringar kan diskuteras, innebär dessa markanta skillnader i antalet EU-artiklar att storstadspressens läsare har betydligt fler chanser att genom sin morgontidning tillägna sig information om EU.

Läsarvänlig landsortspress

Vad som vidare framgår, och kan tyckas anmärkningsvärt, är att landsortspressen i större utsträckning än storstadspressen kompletterar sina EU-artiklar med bildelement. Sett till artiklarnas läsarvänlighet är det intressant då bildelement ofta tjänar som ingång för artiklarna och kan öka dessas chanser att bli uppmärksammade och lästa. I likhet med bildelement tenderar stora artiklar att uppmärksammas tidigare och vidare studeras under längre tid än små. Dock löper långa artiklar med stor textmängd risk att inte bli lästa i sin helhet, till skillnad från små artiklar och notiser. (Sternvik, 2004:32). Detta gör att förekomsten av eventuella bildelement framförallt blir intressant gällande artiklar i mellan till stor storlek då textmängden kan antas öka med artikelns storlek. Studiens resultat visar att landsortspressen i samtliga stora artiklar kompletterat texten med bild, medan storstadspressen gjort detsamma nio gånger av tio. I kategorin mellanartiklar är skillnaden större där landsortspressen betydligt oftare än storstadspressen kompletterat texten med bild. Trots att bildelement inte ger garantier för att texten i fråga ska bli läst, är det intressant att diskutera vad skillnader i användning av bildelement kan få för konsekvenser. Det är mot bakgrund i antaganden kring bildernas betydelse för uppmärksamhet och läsning alltså rimligt att anta att landsortspressens läsare i större utsträckning tidigt uppmärksammar den enskilde EU-artikeln. Att storstadspressen har större andel mellan- och stora artiklar som enbart består av text ger enligt samma resonemang uttryck för att fler artiklar i dessa tidningar löper risk att inte läsas i sin helhet. Sammantaget kan dessa faktorer ge uttryck för att EU-artiklarna i landsortspressen är mer tillgängliga för läsaren i den mening att de engagerar och är mer läsarvänliga genom bildelement i förhållande till artikelstorlek. I ett förlängt steg skulle detta kunna innebära att EU-artiklar i landsortspressen läses i högre utsträckning i sin helhet än EU-artiklar i storstadspressen.

Lokal landsort och ekonomisk storstad

En annan faktor som kan ge uttryck för att landsortspressens läsare i stor utsträckning läser en betydande andel av EU-artiklarna är att många av dem är publicerade under tidningarnas sektioner för lokala och regionala nyheter. Dessa är sektioner som läsare uppger att de i störst utsträckning tar del av vid läsning av den lokala morgontidningen (Andersson & Weibull, 2013:427f). Något anmärkningsvärt är att storstadspressen knappt publicerat en procent av sina artiklar under lokala sektioner. Nyheter under denna sektion kan ge läsaren lokal kontext, precis som nyheter som publiceras under inrikes kan sätta EU-händelser i en nationell kontext. Att något sätts i en geografiskt nära kontext för läsaren kan verka positivt för graden av identifikation (Galtung & Ruge, 1965:84). Detta skulle kunna tolkas som positivt för läsarna av landsortspressen i den mening att EU i högre utsträckning förs närmare genom att kopplas till deras geografiska närhet.

Procentuellt har landsortspressen och storstadspressen samma andel EU-artiklar under inrikes i sina tidningar, men då den förstnämnda tidningsgruppen dessutom har betydligt större andel under sektionerna för lokala och regionala nyheter har de sammanlagt en högre andel EU-artiklar som faller under nationella sektioner. Inrikesnyheter och lokala nyheter är det redaktionella innehåll som flest läsare uppger att de tar del av inom den så kallade primärläsningen (Andersson & Weibull, 2013:425f). Studiens resultat skulle med stöd i detta kunna ge uttryck för att landsortspressen trots att de till antalet har färre EU-artiklar, har en större andel EU-artiklar som i stor utsträckning blir lästa.

Det kan tyckas anmärkningsvärt att en så stor del av tidningarnas artiklar är publicerade under sektioner för utrikesnyheter, trots att EU är en i högsta grad integrerad del av svensk politik och samhälle. I storstadspressen är fyra av tio artiklar placerade här, i landsortspressen drygt tre av tio. Att utrikesmaterialet är av allmängiltig karaktär, ofta ges ett begränsat utrymme i den lokala morgontidningen samt ingår i primärläsningen ger uttryck för att utrikessektioners EU-artiklar faktiskt blir lästa i stor utsträckning (Andersson & Weibull, 2013:426f). Dock kan själva placandet av EU-artiklar under utrikes innebära att EU-frågor huvudsakligen uppfattas som utrikesfrågor och att kunskap om, och förståelse för EU:s påverkan på det svenska samhället uteblir bland medborgare. Att det geografiska avståndet till EU uppfattas som långt, skulle följaktligen kunna få konsekvenser i form av att engagemanget i EU-frågor förblir lågt. Det ska naturligtvis nämnas att faktumet att så många nyheter publicerats under utrikes inte bara är ett resultat av redaktionella val utan också troligtvis grundar sig i att en stor andel av dessa är EU:s utrikesnyheter.

I storstadspressen är en betydande andel av artiklarna placerade under sektionerna för ekonomi och näringsliv. Ekonominyheter räknas inte till den så kallade primärläsningen som utgör lästrappans initiala steg utan klassas istället som tillvalsläsning, som i störst utsträckning läses av individer med intresse för ämnet. Trots att tillvalsläsningen ofta läses mer ingående av den faktiske läsaren är det alltså betydligt färre som initialt

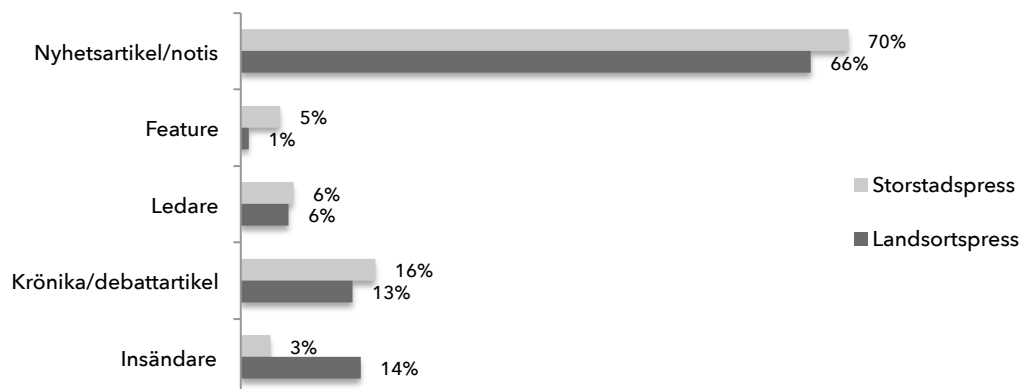
intresserar sig för artiklarna, då läsningen ofta grundar sig i ett personligt intresse för det specifika ämnet (Andersson & Weibull, 2013:426f). Att storstadspressen i så pass stor utsträckning placerar EU-artiklar under ekonomisektionerna skulle således kunna innebära att publiken minskar och att artiklarna riktas mot en redan intresserad och invigd publik. Följaktligen kommer medborgare utan samma intresse sannolikt inte att i lika hög grad ta del av dessa nyheter, vilket skulle kunna innebära att kunskapen om EU-frågor inte heller ökar i samma utsträckning i denna grupp.

Avslutningsvis tycks inte EU-artiklar i någon vidare utsträckning vara självskrivna på tidningarnas förstasidor, ungefär var åttonde artikel i storstadspressen och var tionde i landsortspressen får en puff. Ser man till de enskilda tidningarna visar resultaten anmärkningsvärt nog att det faktiskt är landsortstidningen VK som procentuellt sett har flest EU-artiklar på sina förstasidor. VK har dock även det lägsta antalet EU-artiklar, men vad som kan utläsas av dessa resultat är att när VK väl publicerar EU-artiklar prioriteras dessa i högre utsträckning för förstasidan under undersökningsperioden. Detta är inte något som kan sägas om HP som uppvisar det procentuellt lägsta resultatet och det kan därför konstateras att de två landsortstidningarna skiljer sig tydligt åt på denna punkt. Vad det sammanlagda resultatet dock visar är att storstadstidningarna i något högre utsträckning markerar EU-nyheter som viktiga genom att placera dessa på förstasidorna, vilket i sin tur kan innebära att även läsaren uppfattar dem som viktiga.

6.2 Vad rapporteras det om i EU-artiklar?

I följande avsnitt kommer vi att besvara studiens andra frågeställning genom att redogöra för vilka typer av artiklar som huvudsakligen berör EU, vilka ämnesområden och personaktörgrupper som får mer respektive mindre utrymme i EU-artiklar samt i vilken utsträckning rapporteringen behandlar EU-relaterade beslutsprocesser. En klar majoritet av det totala antalet EU-artiklar är av slaget *nyhetsartikel* eller *notis*. Denna grupp utgör mer än två tredjedelar av totalt antal artiklar. Fördelningen av artikeltyper utifrån tidningstyperna följer i figur 5.

Figur 5. Andel EU-artiklar fördelat på artikeltyp (procent)



N storstadspress=263, N landsortspress=108

Som nämnt utgör nyhetsartiklar och notiser en klar majoritet av totalt antal artiklar, detta gäller också för båda tidningstyperna, vilket figur 5 visar. I storstadspressen är det dock något mer än i landsortspressen. Åsiktsbaserade artiklar, det vill säga ledare, krönikor, debattartiklar och insändare utgör en sammantaget markant större andel i landsortspressen än i storstadspressen.

Tabell 3. Huvudsaklig personaktör i text (procent)

Personaktör	Storstadspress	Landsortspress
Svensk politiker	16 %	17 %
Svensk EU-aktör	5 %	6 %
Övrig svensk aktör	6 %	20 %
Politiker från annan EU-stat	27 %	20 %
Övrig aktör från annan EU-stat	4 %	4 %
Icke EU-statsaktör	7 %	5 %
Beteckning saknas	3 %	0 %
Ingen aktör	32 %	28 %
Total	100 %	100 %
Antal artiklar (N)	263	108

Över två tredjedelar av samtliga EU- artiklar nämner en personaktör. I huvudsak är det en *politiker från annan EU-stat* som nämns som huvudaktör. Efter dessa är det *svenska politiker* som nämns flest gånger. Anmärkningsvärt är att det endast i en av tjugo artiklar som en *svensk EU-aktör* framhävs mest. Detta resultat är givet vår definition då denna utgått från att det explicit ska framgå att personen i fråga är aktiv inom EU. Ett exempel är då en svensk EU-kommissionär enbart beskrivits i termer om svensk partipolitisk anknytning och då registrerats som svensk politiker, trots att undertecknade har vetskap om att personen i fråga är EU-kommissionär. Vid jämförande av landsorts- och storstadspress är fördelningen överlag väldigt lik, men intressant är att det i den förstnämnda aldrig saknas beteckning på personen, det vill säga att i de fall en personaktör nämns framgår det alltid vem hen är i någon utsträckning. Landsortspressen har också något lägre andel artiklar utan personaktör, det vill säga en större andel artiklar där en person överhuvudtaget nämns. Den största skillnaden är dock att landsortspressen presenterat en *övrig svensk aktör* som huvudaktör i en av fem artiklar. En *övrig svensk aktör* beskrivs inte i texten som politiker eller EU-aktör utan kan

exempelvis vara en person från svenskt näringsliv eller någon som uttalar sig i egenskap av expert eller privatperson. I storstadspressen uppgår samma kategori endast till en av tjugo.

Tabell 4. EU-artiklarnas huvudämne, beräknat på tidningstypernas totala artikelantal (procent)

Huvudämne	Storstadspress	Landsortspress
Ekonomi & den inre marknaden	26 %	10 %
Sociala frågor	6 %	6 %
Utveckling & humanitära frågor i icke EU-land	5 %	5 %
Kultur & nöje	0 %	1 %
Försvar & sanktioner	7 %	10 %
Brottslighet & terrorism	6 %	2 %
Migration	9 %	18 %
Kandidatländer	2 %	3 %
Djur- & jordbruksfrågor	3 %	4 %
Vetenskap	0 %	3 %
Infrastruktur	5 %	5 %
Miljö	6 %	8 %
Politik	14 %	12 %
Övrigt	11 %	13 %
Total	100 %	100 %
Antal artiklar (N)	263	108

Gällande vilka ämnen som präglat EU-rapporteringen är *ekonomi och den inre marknaden* utmärkande inom storstadspressen, var fjärde artikel handlar huvudsakligen om detta (av dessa är närmare 70 procent placerade under tidningssektionerna ekonomi och näringsliv).

Landsortspressen uppvisar inte en lika stor andel artiklar på ämnet ekonomi, men ämnet utgör dock fortfarande en av de större ämneskategorierna. Det som istället är landsortspressens mest frekvent rapporterade ämnesområde är *migration*. Trots att storstadspressen inte har lika hög andel

migrationsorienterade EU-artiklar, kan ämnet migration överlag sägas ta mycket plats inom den sammantagna EU-rapporteringen. Som tabell 3 visar uppvisar tidningstyperna vidare en procentuellt ganska likartad fördelning över flera ämnen, däribland sociala frågor, miljö och infrastruktur. Båda tidningstyperna har också en relativt stor och även i jämförelse med varandra liknande fördelning på ämnet politik, under vilket artiklar som på ett mer övergripande sätt behandlar politiska processer och sammanhang i EU placerats. Kategorin *övrigt* är totalt sett en av de största, och fördelningen skiljer sig inte anmärkningsvärt mellan tidningstyperna. Detta förklaras främst av att många artiklar

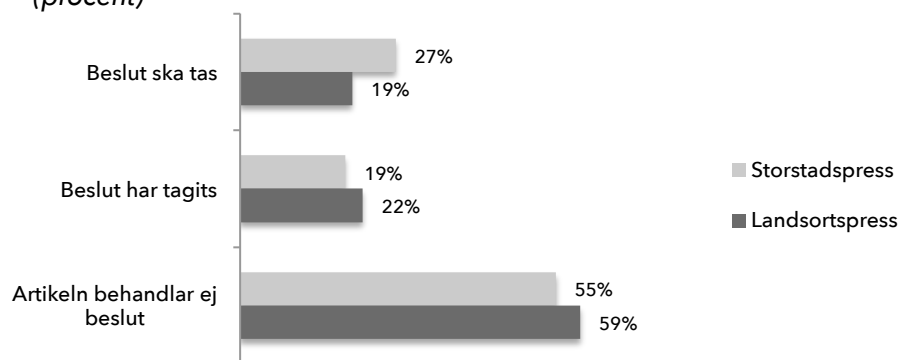
behandlat flera ämnen som tagit lika mycket fysiskt utrymme, och att ett specifikt huvudämne således inte kunnat urskiljas. Båda tidningstyperna uppvisar, trots att vissa ämnen utgörs av större andel artiklar, en ganska spridd fördelning ämnena emellan. Följaktligen är det få ämnen som ej finns representerade.

Av totalt antal artiklar för storstadspressen består 66 stycken av åsiktsbaserade artiklar, det vill säga ledare, krönikor, debattartiklar och insändare. För landsortspressen består samma kategorier av 35 stycken artiklar. När vi exkluderar dessa och enbart tittar på huvudämnesfördelningen för nyhetsartiklar, notiser och features blir huvudämnesfördelningen för de båda tidningstyperna något annorlunda mot tidigare. Andelen EU-artiklar som behandlar ämnet ekonomi ökar för båda tidningstyperna, vilket antyder att det förekommit få åsiktsartiklar med detta fokus. Andelen artiklar med migration som huvudämne minskar något för båda tidningstyperna, främst i landsortspressen, vilket beror på att det är ett ämne som mer frekvent förekommer i landsortspressens åsiktsbaserade artiklar, inte minst i insändare. Överlag är dock fördelningen relativt lik den förra då åsiktsartiklar inte tas med i beräkningen.

Rapportering av EU-relaterade beslut

Resultaten visar att omkring 45 procent av den totala EU-rapporteringen behandlar en EU-relaterad beslutsprocess, motsvarande 55 gör det inte.

*Figur 6. Hur rapporteras det om ett EU-relaterat beslut?
(procent)*



N storstadspress=263, N landsortspress=108

Som figur 6 visar är andelen artiklar som innefattar ett EU-beslut av något slag, högre i storstadspressen än i landsortspressen. Skillnader finns även gällande huruvida tidningstyperna antyder att ett beslut ska tas eller att ett beslut har tagits. Att beslut ska tas innebär att artikelns innehåll presenterar en del av processen föreliggande ett beslut såsom förslag till eller motion om beslut, eller att det explicit uttrycks att ett avgörande i given fråga ska fällas. Beslut har tagits markerar att beslutet redan är fattat. Detta kan exempelvis uttryckas genom att något trätt i kraft, att överenskommelser har skett på EU-nivå eller att utdelning av sanktioner har fastställts. Resultaten visar att EU

rapporteringen i storstadspressen oftare ger uttryck för att beslut ska tas, medan landsortspressens artiklar oftare presenterar beslut som redan har tagits.

6.2.1 Sammanfattning och analys - vad rapporteras det om i EU-artiklar?

Fakta och åsikter

EU-rapporteringen utgörs i klar huvudsak av nyhetsartiklar och notiser. Åsiktsbaserade artiklar såsom ledare, krönikor och insändare, utgör omkring en fjärdedel av det totala antalet artiklar. Andelen åsiktsartiklar är klart högst i landsortspressen där hela en av tre artiklar är av denna karaktär. Nära hälften av dessa utgörs vidare av insändare skriva av tidningarnas läsare. Detta ger uttryck för att en betydande del av landsortspressens EU-rapportering inte utgörs av självklart fakta- och nyhetsbaserade artiklar. Mot bakgrund av att landsorts- i förhållande till storstadspressen redan har en avsevärt mindre frekvent EU-rapportering finns eventuellt en ytterligare problematik i detta. Att den information som faktiskt berör EU, inte heller i lika stor utsträckning som storstadspressen bygger på fakta och händelser, utan snarare på personliga åsikter i bestämda frågor. Denna problematik aktualiseras i relation till att medborgare för att kunna bilda åsikter i politiska frågor förväntas vara informerade om politik och samhälle, dels i form av baskunskaper men även om aktuella sakfrågor och processer (Håkansson, 2006:272). Genom den i förhållande till storstadspressen lågfrekventa EU-rapporteringen, kan läsare av landsortspressen även antas ha färre möjligheter att tillgodogöra sig denna typ av kunskap, då andelen nyhetsartiklar, notiser och features också är avsevärt lägre.

Ekonomi och migration dominerar

Gällande huvudämnesfördelningen uppvisar båda tidningarna en fördelning över många ämnen vilket visar på en bredd i sakfrågerapporteringen. Huruvida rapporteringen i en specifik fråga kan bedömas som bred kan emellertid resultaten för denna studie ej tala om. Vad som dock kan antas är att en bredd i fördelningen också vidgar mediebildens av EU för läsaren i den bemärkelsen att EU sammankopplas med olika ämnesområden. Trots en överlag utspridd ämnesfördelning är ett par ämnesområden utmärkande för respektive tidningstyp. För storstadspressen är ekonomi och den inre marknaden ämnen som kraftigt dominerar nyhetsrapporteringen, nära 30 procent av tidningarnas nyhetsartiklar, notiser och features har ekonomiskt fokus. Vidare är nästan 70 procent av ekonominyheterna i storstadspressen placerade under sektionen ekonomi/näringsliv, som tidigare nämnt räknas som så kallade tillvalsläsning, vilket kan antas påverka antalet läsare av dessa nyheter negativt (Andersson & Weibull, 2013:426f). Som vi diskuterat i föregående frågeställning är risken med ett för stort fokus på ett tillvalsområde som ekonomi att rapporteringen främst riktas mot redan invigda personer med ett personligt intresse för ämnet. Vidare kommer sannolikt inte personer utan detta intresse att ta del av denna rapportering i samma utsträckning.

Att ekonomi är ett dominerande ämne är också något som känns igen från tidigare innehållsstudier där ett exempel är Brunelius magisteruppsats från 2011, vars huvudämnesvariabel också legat till grund för utformandet av samma variabel för denna studie. Brunelius resultat visar att 28 procent av artiklarna hade ekonomi och den inre marknaden som huvudsakligt fokus (Brunelius, 2011:28). Detta tillsammans med resultaten för denna studie visar på att just det ekonomiska perspektivet nu som då är utmärkande för EU-rapporteringen i svensk press, framförallt i storstadspresen. Att migration är det ämne som får mest utrymme i landsortspresens EU-artiklar ger uttryck för att EU i stor utsträckning kopplas samman med migrationsfrågor i dessa tidningar. Även i storstadspresen utgörs en betydande andel av detta ämne. Gällande migrationsämnet kan även här vissa intressanta jämförelser göras med Brunelius studie från 2011, där resultaten visar att migration då utgjorde huvudämne för fem procent av de totala EU-artiklarna. Detta resultat kan jämföras med våra då de åsiktsbaserade artiklarna plockas bort och lämnar en procentuell fördelning på sju och 14 procent i storstads- respektive landsortspresen. Detta visar på en större andel migration i storstadspresen idag i förhållande till 2000-talets första decennium som Brunelius studerat. Ökningen av migrationsrelaterade EU-artiklar kan tänkas ha att göra med senare års utveckling och debatt om att högerextrema partier vinner mark i Europa samt en ökad rörlighet bland EU-migranter i Europa.

Få svenska EU-aktörer

Vår studie visar att det i mer än två av tre artiklar förekommer personaktörer i texten och att landsortspresen har en större andel artiklar som nämner personaktörer. Att det i nästan en tredjedel av EU-artiklarna ej förekommer personaktörer skulle kunna betraktas som anmärkningsvärt utifrån idéer om den upplyste medborgaren, normativa idéer om att medborgare för att fritt kunna bilda åsikter i politiska frågor behöver känna till politiska aktörer (Håkansson, 2006:273). Att EU-artiklar inte presenterar någon personaktör innebär att läsaren ges färre chanser att tillägna sig information om vilka personer som är verksamma inom EU. Att personaktörer nämns kan erbjuda läsaren något att "hänga upp" en fråga på och kan i egenskap av sin geografiska tillhörighet också skapa mening och föra textens innehåll närmare läsaren (Galtung & Ruge, 1965:69). Huvudaktörer i form av svenska politiker och svenska EU-aktörer kan därmed göra EU-artiklars innehåll mer tillgängligt för publiken. I dessa personkategorier är fördelningen mycket lik mellan landsort- och storstadspres som endast skiljer sig åt med en procentenhet i båda kategorier. Anmärkningsvärt är att svenska EU-aktörer sammanlagt enbart kan utläsas som textens huvudperson i en av tjugo artiklar. Således kan den svenska mediebild av EU inte sägas vara fokuserad till de aktörer från Sverige som är verksamma inom EU. Detta skulle vidare kunna resultera i att ökad kunskap om Sverige i EU och EU:s svenska aktörer blir svår att främja om utrymmet inte ges.

Landsortspresen står som tidigare nämnt för en större andel artiklar som nämner en personaktör. Dessutom tycks de personer som nämns i landsortspresen inte heller i något fall sakna beteckning, vilket underlättar för läsaren som inte behöver förkunskaper

i samma utsträckning för att förstå sammanhanget. Att beteckning anges kan ur en aspekt anses som en slags bakgrundsinformation, vilket enligt Findahl och Höijer är en av de avgörande faktorerna för att publiken ska kunna tillägna sig en logiskt sammanhängande helhet av innehållet (1984:170). Vad som bör nämnas är att samtliga artiklar inte nödvändigtvis kräver att en personaktör nämns, utan det kan tänkas att dessa istället anger information om exempelvis sakfrågor och institutioner som kan ge läsaren kunskap om EU.

Möjlighet till inflytande?

Något mindre än hälften av samtliga EU-artiklar behandlar i någon utsträckning ett EU-relaterat beslut. Huruvida det kan betraktas som mycket eller lite att mer än hälften av artiklarna inte fokuseras till EU-relaterade beslut är svårt att uttala sig om. Vad som kan sägas är att beslut som fattas på EU-nivå i allra högsta grad bör betraktas som viktiga för medborgare att ta del av. Dock ska det poängteras att långt ifrån alla EU-beslut har direkt observerbara effekter hos individen och att en mediebild som nästan uteslutande utgörs av beslutsrapportering inte heller bör betraktas som eftersträvansvärd.

Vad som utmärker sig tidningstyperna emellan är att storstadspressen i större utsträckning tenderar att rapportera utifrån en process som föreligger ett beslut, det vill säga inför att ett beslut ska tas. Landsortspressen rapporterar i sin tur oftare om frågor där ett beslut har tagits. Att rapportera om ett beslut som är taget antyder att den process som föreligger beslutet är avslutad. Att processen uppfattas som avslutad betyder att möjligheterna att påverka denna också är begränsade. Sett till studiens ursprungliga problemformulering och att medborgare inte upplever delaktighet i EU samt också saknar kunskap om unionen, blir dessa resultat intressanta. Med stöd i normativa utgångspunkter är det relevant att påstå att medborgare behöver helhetsbilder, och processkunskap i EU-frågor, och inte bara punktnedslag i specifika frågor (Palm, 2002:45). Möjligheterna för medborgare att tillgodogöra sig denna typ av information i EU-frågor kan tänkas minska om rapporteringen i för hög utsträckning fokuseras till redan fattade beslut som snarare än processkunskap skulle kunna liknas vid punktnedslag.

Möjligheterna att öka insynen i EU-processer samt att öka den enskilde medborgarens känslor av delaktighet skulle teoretiskt kunna öka om rapporteringen i högre utsträckning fokuseras vid processer innan beslut fattas. Detta skulle innebära att processerna upplevs som mer öppna och följaktligen kunna öka chanserna för att den enskilde medborgaren upplever sig själv och Sverige som aktörer med påverkansmakt i EU-frågor. En rapportering som istället fokuseras för mycket vid beslut som tagits, kan genom samma resonemang verka exkluderande och EU:s processer kan således uppfattas som något som sker bakom stängda dörrar som medborgaren ej har tillgång till. Att landsortspressen i högre utsträckning rapporterar om redan tagna beslut kan förklaras av att dessa tidningar, mot bakgrund av deras mindre storlek och resurstillgång, inte har samma regelbundna EU-bevakning som storstadspressen har

6.3 Hur rapporteras det om EU?

Vi besvarar under detta avsnitt studiens tredje frågeställning genom att presentera huruvida EU-artiklarna innehåller bakgrundsinformation och om eventuella konsekvenser och följder anges. Vidare redogör vi för om artiklarna sätts i en nationell respektive lokal kontext samt om EU-bilden är positiv, negativ eller neutral.

Angivelse av bakgrundsinformation och konsekvenser

Tabell 5. Anger EU-artikeln bakgrundsinformation? (procent)

Bakgrundsinformation	Storstadspress	Landsortspress
Anges	86 %	89 %
Anges ej	14 %	11 %
Total	100 %	100 %
Antal artiklar (N)	263	108

Resultaten visar att en övervägande majoritet av totalt antal artiklar anger någon typ av bakgrunds-information. Vid jämförande av landsort- och storstadspress visar resultaten att bakgrunds-information dock anges något mer i landsortspressen. Landsortspressen anger bakgrundsinformation i 89 procent av fallen, i storstadspressen gör 86 procent detsamma. Detta betyder motsvarande att 11 respektive 14 procent av tidningstypernas EU-artiklar saknar bakgrundsinformation och att det i dessa alltså inte i någon utsträckning redogörs för vad som skett innan, anges orsaksförklaringar eller att nyckelbegrepp förklaras. Att resultatet visar att en så övervägande majoritet anger bakgrundsinformation är antagligen delvis ett resultat av att vår definition av variabelvärdet *ja* är mycket inkluderande för denna variabel.

Tabell 6. Anger EU-artikeln konsekvenser eller följder? (procent)

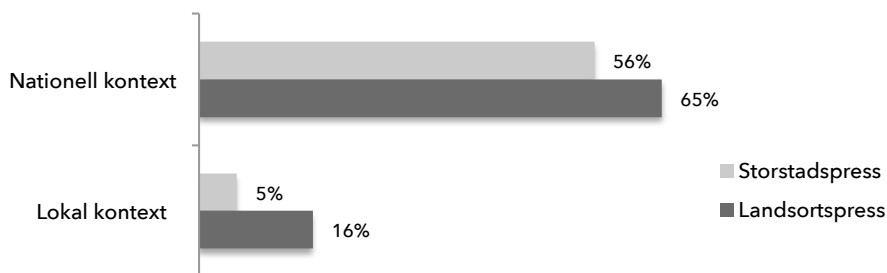
Konsekvens/följder	Storstadspress	Landsortspress
Anges	53 %	51 %
Anges ej	47 %	49 %
Total	100 %	100 %
Antal artiklar (N)	263	108

Gällande huruvida artiklarna redogör för konsekvenser och eventuella följder av en EU-fråga är fördelningen mellan de två tidningstyperna relativt likartad, vilket tabell 6 visar. De båda tidningstyperna anger i ungefär hälften av fallen konsekvenser eller följder för en given fråga, dock gör storstadspressen detta i större utsträckning.

Det nationella och lokala perspektivet och bilden av EU

När det kommer till huruvida artiklarnas innehåll kopplas till en nationell eller lokal kontext kan större skillnader utläsas mellan de två tidningstyperna. Sett utifrån totalt antal tidningsartiklar intar 58 procent ett nationellt perspektiv i det avseende att textinnehållet i någon mån kopplas till Sverige, medan endast 8 procent av artiklarna kopplas till en för tidningen lokal kontext.

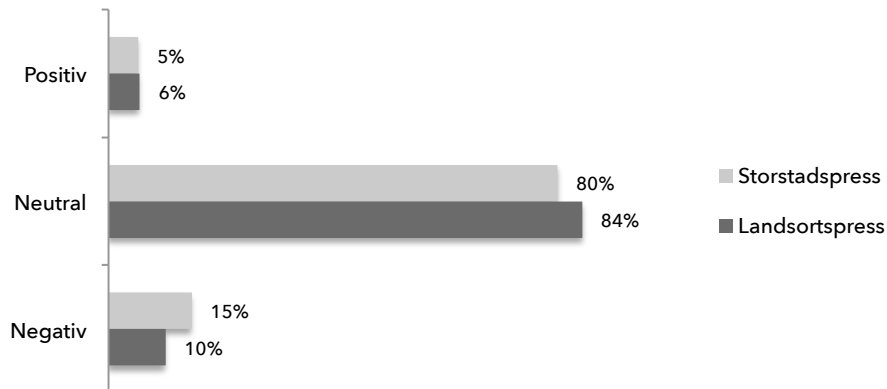
Figur 7. Andel artiklar med nationell/lokal kontext (procent)



Kommentar: Både andelen artiklar med nationell kontext och artiklar med lokal kontext är beräknade på respektive tidningstyps totala artikelantal. N-talen är storstadspressen (263), landsortspressen (108).

När storstads- och landsortspress jämförs kan vi dock se att den sistnämndas EU-artiklar i högre utsträckning knyter textens innehåll till både det nationella och lokala. Detta innebär att en högre andel av landsortspressens EU-artiklar nämner Sverige samt för tidningen lokala platser.

Figur 8. Andel EU-artiklar med positiv, neutral och negativ beskrivning av EU (procent)



N storstadspress=263, N landsortspress=108

En klar majoritet av artiklarna beskriver EU i neutrala ordalag. Det är i förhållande till totalt antal artiklar vidare ganska få som är explicit positiva i sin presentation av EU. Vad som dock utmärker sig är att en negativ beskrivning av EU är vanligare i båda tidningstyperna än en positiv beskrivning, en skillnad som dock framförallt framträder i storstadspressen som har en högre andel explicit EU-negativa artiklar.

6.3.1 Sammanfattning och analys - hur rapporteras det om EU?

Bakgrundsinformationens betydelse

När det rapporteras om EU ges bakgrundsinformation sammantaget i nära nio av tio artiklar. Även om landsortspressen anger detta i högre utsträckning är fördelningen liknande över de två tidningsgrupperna. Att en så stor andel av artiklarna innehåller bakgrundsinformation skulle kunna tolkas som positivt då dessa i någon mån redogjort för vad som skett innan, angett orsaksförklaringar eller förklarat nyckelbegrepp. Då det inom studiens ramverk inte funnits utrymme att undersöka hur utförlig bakgrundsinformationen är, utan endast om det förekommer överhuvudtaget, innebär resultaten dock inte nödvändigtvis att samtliga nyckelbegrepp förklarats eller att bakgrundsinformationen är tillräcklig för artikeln som helhet. Detta betyder följaktligen att det i de artiklar som saknar bakgrundsinformation, ej har förekommit någon som helst ansats till förklaring av varken nyckelbegrepp, orsak eller tidigare händelser.

Vad vi alltså kan konstatera är att det i majoriteten av det totala antalet EU-artiklar i olika grad finns försök till att förklara delar av textens innehåll. Trots att dessa resultat i viss mån kan tolkas som positiva kvarstår faktumet att mer än en av tio artiklar inte anger någon som helst bakgrundsinformation. En artikel utan bakgrundsinformation gör att läsaren behöver förlita sig på egna förkunskaper för att till fullo kunna tillägna sig informationen. Om läsaren saknar förkunskaper kan det resultera i att artikeln blir obegriplig. Att innehållet är begripligt för läsaren är en grundläggande förutsättning för att det ska kunna ha något värde för denne och avsaknad av bakgrundsinformation påverkar möjligheterna att tillgodogöra sig en sammanhängande helhetsbild av innehållet. Resultatet av begriplighetsbrister blir att nyhetsinnehållet främst riktar sig till läsare som redan är insatta i ämnet eller frågan (Findahl & Höijer, 1984:2,170f).

I storstadspressen är andelen EU-artiklar som saknar bakgrundsinformation högre än i landsortspressen, 14 procent av artiklarna saknar bakgrundsinformation i förstnämnda och 11 procent i sistnämnda. Sammantaget kan resultaten tolkas som att storstadspressens EU-artiklar i högre grad kräver att deras läsare har mer förkunskaper om EU och tidigare händelseförlopp.

Att bakgrundsinformation är en grundläggande förutsättning för att innehållet ska vara värdefullt för publiken, går också i enighet med idéer om vikten av redogörandet för konsekvenser i givna frågor. Att informationen ger uttryck för eventuella konsekvenser

är en viktig byggsten i strävandet efter att fördjupa informationen och nå ett så högt informationsvärde som möjligt i nyhetsrapporteringen (Asp, 2007:33f). Studiens resultat visar att båda tidningstyperna anger konsekvenser och följder av det rapporterade i drygt hälften av fallen, även om storstadspressen gör detta något mer frekvent. Att medborgare i någon mening kan tillägna sig kunskap som möjliggör förståelse för konsekvenser av det egna handlandet, i detta sammanhang i politiska processer, ses som centralt för möjligheter att bli en så kallad upplyst medborgare (Norris 2000:30ff). Huruvida det är mycket eller lite att omkring hälften av artiklarna saknar angivelse av konsekvenser/följder är svårt att säga. Sett till den totala mediebilden av EU skulle enskilda artiklar relativt oproblematiskt kunna sakna angivelse av konsekvenser och följder då denna typ av förståelse kan tänkas komma från andra håll samt från tidigare rapportering i samma fråga. Detta resonemang förutsätter dock att läsaren tagit del av annan rapportering, vilket inte alltid kan antas. I en sådan mening kan en därför hävda att det är fördelaktigt om så många artiklar som möjligt redogör för konsekvenser och följder, varför det skulle kunna betraktas som lågt att endast varannan artikel gör detta.

Med Sverige i fokus

Vi har under tidigare avsnitt diskuterat hur personaktörer i egenskap av sin geografiska tillhörighet kan föra EU-frågor närmare och öka möjligheten till identifikation för läsaren. På liknande sätt kan även möjligheten till identifikation främjas genom att en nyhetsartikel kontextualiseras med ett nationellt eller lokalt perspektiv, det vill säga att textens innehåll knyts till Sverige eller till en för läsaren lokal plats. Det som är bekant och ligger kulturellt samt geografiskt nära är läsaren mer benägen att identifiera sig med än det som är geografiskt avlägset och uppfattas som kulturellt främmande (Galtung & Ruge, 1965:67; Johansson, 2008:56f)

Trots att samtliga tidningar klassas som lokala morgontidningar finner vi att endast åtta procent av totalt antal EU-artiklar behandlar en lokal kontext. Lägst är det i storstadspressen som knappt uppmäter fem procent vilket i jämförelse med landsortspressens 16 procent kan betraktas som lågt. Samma trend går att utläsa för den nationella kontexten där landsortspressens EU-artiklar i 65 procent av fallen kopplar textinnehållet till Sverige jämfört med storstadspressens 55 procent. Således kan slutsatsen dras att landsortspressens EU-artiklar i högre utsträckning erbjuder läsaren möjlighet till identifikation genom att koppla textens innehåll till lokala samt nationella kontexter.

Som konstaterat i tidigare avsnitt visar våra resultat att EU-artiklar i huvudsak publiceras under utrikessektionerna, vilket kan signalera en distans mellan Sverige och EU. Även om den nationella kontexten är förhållandevis hög för båda tidningstyperna, är den lokala kontexten tämligen låg. Att den lokala kontexten inte förekommer i någon högre utsträckning i kombination med att EU-artiklar främst publiceras under sektionen utrikes kan mot bakgrund av resonemang kring det geografiskt samt kulturellt närliggande, tänkas göra att EU inte känns nära för läsaren av den lokala morgontidningen. En

intressant aspekt att diskutera är även i vilken utsträckning det ursprungliga delaktighetsproblemet kan ha att göra med huruvida medborgare faktiskt förstår EU:s påverkan på det svenska samhället. Om delar av problemet grundar sig i att denna förståelse är bristfällig, skulle möjligtvis en EU-rapportering som kontextualiseras till Sverige kunna bidra till att förståelsen ökar och så också upplevelsen av delaktighet.

Vissa hävdar dock att en för hög referering till Sverige och ett nationellt perspektiv kan utgöra en problematik. I sin doktorsavhandling från 2002 menar Palm att den dåvarande EU-journalistiken dominerades av det nationella perspektivet och att detta faktiskt kan innebära ett problem. Att Sverige dominerar EU-rapporteringen kan bidra till en förenkling av EU och en sorts distans mellan det svenska och europeiska. Således skapar det nationella perspektivet en sorts paradox då det dels kan innebära en förenkling av EU, men samtidigt ge kontext och något att "hänga upp" innehållet på. En fråga riskerar att i strävandet efter ett nationellt perspektiv förlora sin kärna, det vill säga att nyhetshändelsens egentliga essens försvinner om fokus ligger på Sverige. Ett annat problem som kan uppstå om en händelse saknar en naturlig koppling till Sverige, är att den riskerar bli en sorts icke-fråga för medierna. Samtidigt riskerar en nyhet att bli en icke-fråga för läsaren om det nationella perspektivet försvinner (Palm, 2002:159f).

Att säga att våra resultat visar på att Sverige-perspektivet dominerar EU-rapporteringen kan kännas överdrivet, men mer än hälften av artiklarna i både landsortspressen och storstadspressen intar ett nationellt perspektiv i någon grad. Landsortspressen gör dock detta i högre utsträckning. Enligt Palms resonemang skulle detta kunna innebära att det snarare är landsortspressens EU-rapportering som riskerar ge upphov för distans mellan läsaren och EU då denna ligger närmre en så kallad Sverige-dominerad EU-rapportering som kan tänkas förenkla bilden av EU.

Avslutningsvis beskriver vidare en klar majoritet av båda tidningstyperna EU i neutrala ordalag. Det är vidare ganska få som är explicit positiva i sin beskrivning av EU. Vad som dock utmärker sig är att en negativ beskrivning av EU tycks vara markant vanligare för båda tidningstyperna än en positiv beskrivning. Storstadspressen har en något lägre andel neutrala artiklar, och något högre andel explicit negativa EU-artiklar. Vad som kan sägas om detta är att en övervägande neutral bild av EU kan betraktas som positiv, då läsarna själva ges möjlighet att bilda uppfattning i olika frågor. Dock kan det tyckas anmärkningsvärt att de negativa beskrivningarna av EU är så pass mycket högre än de explicit positiva. Detta kan med bakgrund i mediernas påverkansmakt, också tänkas påverka läsarnas bild av EU.

7. Slutdiskussion

Syftet med vår studie har varit att undersöka mediebilderna av EU i svenska lokala morgontidningar från storstad och landsort under vinterhalvåret 2014/2015. Detta har gjorts utifrån fyra frågeställningar som tillsammans svarar på vilken plats EU får i tidningarna, vad det rapporteras om samt hur det rapporteras om EU i storstads- respektive landsortspress. En ambition har varit att diskutera studiens resultat i relation till mottagaren, det vill säga läsaren av storstads- respektive landsortspress. Diskussionen av resultatet utgår följaktligen huvudsakligen från normativa idéer om hur medierna bör fungera och medborgares kunskapsbehov, som utgjort en viktig del av studiens teoretiska referensram.

Studien utgår ursprungligen från en problematik som gör gällande att svenska medborgare inte känner sig delaktiga i EU-frågor. Vi har i ett tidigt skede menat att vi för att kunna främja delaktighet, först behöver se till bristen på kunskap vilken utgör en del av problemets kärna. Detta i sin tur aktualiserar en undersökning av mediernas innehåll, framförallt innehåll från den lokala morgontidningen som är en viktig informationskälla i frågor om politik och samhälle och betraktas som basen i individens nyhetskonsumtion. Den lokala morgontidningens centrala plats i individens informationshämtning ger uttryck för att den samhällsinformation man får ta del av, också kan tänkas skilja sig åt beroende på var man bor. För att återknyta till studiens ursprungliga problem är det av högsta vikt att fråga sig hur mediebilderna av EU ser ut i lokala svenska morgontidningar, i storstad och på landsort. Studiens avslutande avsnitt kommer nu sammanfattat beskriva hur mediebilderna av EU skiljer sig för den lokale tidningsläsaren i Stockholm jämfört med den som läser sin morgontidning i Vännäs eller Hyltebruk.

Vad vi utifrån våra resultat redan i ett tidigt skede kunnat konstatera, är att mediebilderna av EU skiljer sig åt mellan lokala morgontidningar i storstäder och på landsorten. Trots att detta i viss mån går i linje med våra tidigare förväntningar visade sig dock skillnaderna vara än mer framträdande än vi först anade. Resultaten har visat att storstadspressen har en avsevärt mer frekvent EU-rapportering och publicerar inte bara mer än dubbelt så många EU-artiklar under undersökningsperioden, utan ger också sina EU-artiklar ett fysiskt större utrymme än vad landsortspressen gör.

Storstadsläsaren får genom sin lokala morgontidning i snitt 16 EU-artiklar per vecka. Många av dessa återfinns under sektioner för utrikes och inrikes, men också under tillvalssektionen ekonomi och näringsliv. I enighet med detta handlar också en betydande andel av storstadspressens EU-artiklar om ekonomi och den inre marknaden. Eftersom att ekonominyheter inte räknas till den så kallade primärläsningen kanorstadsläsaren sägas behöva ett större personligt intresse för en betydande andel av EU-artiklarna i jämförelse med landsortsläsaren. Stöd för detta finns även i attorstadsläsaren överlag serveras en mindre andel EU-artiklar där texten kompletterats med bild än

landsortsläsaren. Storstadspresen uppvisar större andel EU-artiklar som saknar bild och som innehåller större textmängd, och således riskerar att inte bli uppmärksammade lika tidigt och inte heller lästa i sin helhet då bilder ofta tjänar som uppmärksamhetsfaktorer och mindre textmängd ofta blir läst mer ingående än större.

Vad som vidare är utmärkande i storstadspresens rapportering i förhållande till landsortspresen är att förstnämnda i högre utsträckning tenderar att rapportera utifrån en process som föreligger ett beslut medan landsortspresen i sin tur i högre utsträckning rapporterar om beslut som tagits. Detta menar vi kopplat till att många upplever låg delaktighet i EU-frågor, kan betraktas som positivt för storstadsläsaren då en process som inte beskrivs som avslutad kan bidra till att upplevelsen av insyn och möjlighet till påverkan ökar. Dock får storstadspresens läsare i lägre utsträckning bakgrundsinformation samt möjligheter till geografisk identifikation. Sammantaget kan det sägas att storstadspresens läsare förväntas ha ett större intresse och en mer förkunskaper i EU-frågor än vad landsortspresens läsare förväntas ha. Detta till trots ges läsaren av storstadspresen alltså fler möjligheter att tillgodogöra sig information om EU.

Läsarna av Hallandsposten och Västerbottens-Kuriren får i jämförelse med storstadsläsaren tillgång till betydligt färre EU-artiklar, i snitt 7 per vecka. Vad som dock visat sig är att landsortspresen kan sägas anpassa innehållet efter läsarnas preferenser i högre utsträckning än storstadspresen. Denna slutsats grundar sig bland annat i att landsortspresen dels har en avsevärt högre andel EU-artiklar under regionala och lokala sektioner i tidningen, vilket är den sektion som flest lokaltidningsläsare uppger sig ta del av. Genom detta och en högre andel EU-artiklar med lokal och nationell kontext, erbjuds landsortsläsaren större chanser till identifikation. Dessutom erbjuds landsortsläsaren också en högre andel artiklar som presenterar bakgrundsinformation och som således kan vara lättare att förstå utan förkunskaper. Att landsortspresen anpassar sig mer efter publikens preferenser grundar sig också i att dessa tidningar i högre utsträckning kompletterar sina EU-artiklar med bildelement, vilket kan verka positivt på uppmärksamhetsgraden från läsarna samt de enskilda artiklarnas chanser att bli lästa. Dock tycks landsortspresens läsare oftare än storstadspresens få ta del av EU-nyheter som rapporterar om ett beslut som har tagits, vilket kan ge intrycket av att en process är avslutad och att påverkansmöjligheter i denna ej längre är möjliga. Detta kan också återspeglas i att en större andel av EU-artiklarna i landsortspresen kommer helt eller delvis från nyhetsbyrå och att tidningarna alltså inte har en lika regelbunden EU-bevakning som storstadspresen. Detta riskerar att, trots landsortspresens anpassning efter läsarnas preferenser, resultera i att dessa i större utsträckning blir serverade punktnedslag i EU-frågor.

Sammanfattningsvis visar studiens huvudsakliga resultat att landsortspresens läsare genom den i förhållande till storstadspresen lågfrekventa EU-rapporteringen, ges långt färre möjligheter att tillgodogöra sig information om EU. Även om landsortspresen i

flera avseenden kunnat betraktas som "bättre" i hanterandet och tillgängliggörandet av EU-informationen gentemot läsaren, kvarstår faktumet att frekvensen i landsortspressens EU-rapportering i jämförelse blir skral. Trots att det till dessa resultat finns flera tänkbara förklaringar, återfinns en reell problematik i kölvattnet av dem. Att landsortspressens läsare inte ges lika många möjligheter att tillgodogöra sig information om EU är ett problem som får ytterligare dimensioner när vi tar i beräkning att dessa läsare också överlag antas ha ett lägre intresse i frågor om politik och samhälle än läsare i storstadsområden. Att mediebilderna av EU skiljer sig åt på det sätt som denna studie presenterat ger uttryck för möjliga informationsklyftor som i ett förlängt steg bör betraktas som demokratiska problem. EU:s påverkan på den svenska demokratin och hela det svenska samhället kvarstår, vilket också mediebilderna bör ge uttryck för. För att möjliggöra fri åsiktsbildning har medierna som vi flera gånger påpekat ett ansvar. Medborgare har mindre kontextuella kunskaper att dra egna slutsatser utifrån när det gäller EU vilket ytterligare aktualiserar mediernas ansvarsroll i främjandet av kunskap och delaktighet i EU-frågor.

Förslag till vidare forskning

För denna studie valdes en kvantitativ innehållsanalys. Vi hade själva önskat att utrymme funnits för att undersöka ett bredare material där fler tidningar från landsortspressen inkluderats och samtliga lokala morgontidningar från storstadspressen. Resultaten från en studie med större bredd hade haft större möjligheter att tala för en mer generell mediebild av EU i svenska lokala morgontidningar. Vi har i denna studie vidare fokuserat på den tryckta pressen, att studera bilden av EU i digitala medier hade även det varit ett intressant spår att gå vidare på. Även ett högst aktuellt sådant då tidningars nätversioner attraherar allt fler läsare.

Vidare hade det varit ytterst intressant att komplettera vår studie med en kvalitativ innehållsanalys för att på så sätt kunna undersöka mer ingående hur informationen i EU-artiklar ser ut i svenska lokala morgontidningar. Ett exempel på detta är hur den kvalitativa analysen skulle kunna undersöka det språkliga innehållet betydligt mer djupgående gällande begriplighet och huruvida informationen är tillräcklig eller bristfällig. Flera av de normativa utgångspunkterna som denna studie vilar på skulle således också på ett lättare sätt kunna diskuteras. En kvalitativt inriktad studie skulle också tillåta undersökning av vad som kan utläsas mellan raderna och inte enbart det som manifest uttrycks i texterna. Ett annat förslag är att följa en specifik fråga, vilket med bakgrund i Asps resonemang hade kunnat mäta informationens bredd, djup, relevans och informationstäthet på ett helt annat sätt än vad som har varit möjligt inom ramen för denna studie.

Referenser

- Andersson, U. (2014). Forskningsfusk och allmänhetens förtroende för forskning, i A. Bergström & H. Oscarsson (Red.) *Mittfåra & marginal*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Andersson, U. & Weibull, L. (2013). Hur läser vi den lokala morgontidningen idag? i L. Weibull, H. Oscarsson & A. Bergström (Red.) *Vägskaäl*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Asp, Kent. (2007) *Fairness, informativeness and scrutiny. The role of news media in democracy*. Nordicom Review 28, 31-49.
- Berelson, B. (1952). *Content Analysis in Communication Research*. University of Chicago. New York: American Book-Stratford Press Inc.
- Bergström, A. & Ohlsson, J. (2013). En region för alla? i A. Bergström & J. Ohlsson (Red.) *En region för alla? Medborgare, människor och medier i Västsverige* (s. 9-30). Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Bergström, A. & Ohlsson, J. (2012). *Skånska trender. 1986-2011* (SOM-rapport 2012:23). Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Brunelius, M. (2011). *Europeiska unionen i svensk media – en kvantitativ innehållsanalys av svensk nyhetspress*. (Masteruppsats i journalistik) Stockholms Universitet.
- Bryman, A. (2011). *Sambällsvetenskapliga metoder* (B. Nilsson övers.). (2. uppl.) Malmö: Liber AB (Originalarbete publicerat 2008)
- Dir 2014:112, Kommittédirektiv. *Delaktighet i EU*. [Elektronisk]. Stockholm: Kulturdepartementet. Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/24/39/29/b9eaa699.pdf> [2015-04-20]
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik.
- EU-upplysningen. (2014). *EU-lagar gäller framför svenska lagar*. Hämtad 23 maj, 2015, från: <http://www.eu-upplysningen.se/Sverige-i-EU/EU-lagar-galler-framfor-svenska-lagar/>[2014-12-18]
- Findahl, O. & Höijer, B. (1984). *Begriplighetsanalys – En forskningsgenomgång och en tillämpning på nyhetsinslag i radio och TV* (Doktorsavhandling, Psykologiska institutionen Uppsala universitet). Lund: Studentlitteratur.

- Galtung, J. & Holmboe Ruge, M. (1965) "The Structure of Foreign News", i Journal of Peace Research 2:64-91.
- Hallandsposten. (2015). *Om Hallandsposten*. Hämtad 20 april, 2015, från: <http://hallandsposten.se/kundservice/1.1078560-om-hallandsposten>
- Håkansson, N. (2006). Medierna och den undflyende medborgarkunskapen. I H. Bäck & M. Giljam (Red.), *Valets mekanismer* (s.269-285). Malmö: Daleke Grafiska AB.
- Hvitfelt, H. (1985). *På första sidan. En studie i nyhetsvärdering*. Stockholm: Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar.
- Jalakas, A. & Wadbring, I. (2014). Ska man gråta om papperstidningen försvinner? i A. Bergström & H. Oscarsson (Red.) *Mittfåra & marginal*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Johansson, B. (2008). *Vid nyhetsdesken. En studie av nyhetsvärdering vid svenska nyhetsredaktioner*. Sundsvall: Demokratiinstitutet.
- Lippmann, W. (1922). *Public opinion*. New York: The Macmillan Company.
- McCombs, M.E. & Shaw, D.L. (1972). The Agenda-Setting Function of Mass Media. *The Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176-187.
- McManus, J.H. (1994). *Market-Driven Journalism. Let the Citizen Beware?* Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- National Encyklopedin [NE]. (2015). *Delaktighet*. Tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/delaktighet>
- Nilsson, Å. (2010). Kvantitativ innehållsanalys. I M. Ekström & L-Å. Larsson, (Red.), *Metoder i kommunikationsvetenskap* (s. 119-152). Uppl 2:1, Lund: Studentlitteratur AB.
- Norris, P. (2002). *A virtuous circle. Political Communication in Post-industrial societies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Oscarsson, H.E. & Bergström, A. (2014). *Svenska trender. 1986-2013* (SOM-rapport 2014:23). Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Palm, G. (2002). *I nationens och marknadens intresse – Journalister, nyhetskällor och EU-journalistik*. (Doktorsavhandling) Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet. Kungälv: Livréna Grafiska AB.

- Pressutredningen -94. (1995). *Vårt dagliga blad: stöd till svensk dagspress: betänkande*. Stockholm, Fritze.
- Statistiska centralbyrån. (2014, 19 november). *Allmänna val, valresultat: Valdeltagandet har ökat i valen*. Hämtad 24 mars, 2015, från: http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Demokrati/Allmanna-val/Allmanna-val-valresultat/12268/12275/Behallare-for-Press/378903/
- Sternvik, J. (2004) *Ögonrörelsestudier och dagstidningsläsning. En forskningsöversikt* (Arbetsrapport, 2004:20). Institutionen för Journalistik och Masskommunikation (JMG) Göteborgs universitet.
- Strömbäck, J. (2009). *Makt, medier och samhälle: En introduktion till politisk kommunikation*. SNS förlag.
- TS Mediefakta. (2015). *Mediefakta & upplagor*. Hämtad 5 maj, 2015, från: <http://ts.se/mediefakta-upplagor/dagspress/>
- Vreese de, C. H. (2003). *Framing Europe – Television news and European integration*. Amsterdam: Aksant Academic Publishers.
- Wallin, U. (1994). *Vad fick vi veta? En studie i svenska nyhetsmediers rapportering åren före folkomröstningen om EU*. (Doktorsavhandling, Göteborgsstudier i journalistik och masskommunikation). Kungälv: Grafikerna i Kungälv.
- Wiik, J. (2012). Yrkesideal. I K. Asp (Red.) *Svenska journalister: 1989-2011* (s. 33-39). Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG) Göteborgs universitet. Kållerød: Ineko AB.

Bilaga 1 - Undersökta veckor

2014

Vecka 41 - 6/10 - 12/10 (6-12 oktober)

Vecka 43 - 20/10 - 26/10 (20-26 oktober)

Vecka 47 - 17/11 - 23/11 (17-23 november)

Vecka 49 - 1/12 - 7/12 (1-7 december)

2015

Vecka 1 - 29/12 (2014) - 4/1 (2015) (29 december - 4 januari)

Vecka 3 - 12/1 - 18/1 (12-18 januari)

Vecka 8 - 16/2 - 22/2 (16-22 februari)

Vecka 11 - 9/3 - 15/3 (9-15 mars)

Bilaga 2. Kodschema

Variabel	Namn	Variabelvärde
V1	Artikel-id	Numeriskt, från 1 och uppåt
V2	Tidning	1 = Dagens Nyheter 2 = Svenska Dagbladet 3 = Hallandsposten 4 = Västerbottens-Kuriren
V3	Datum	Numeriskt
V4	Veckodag	1 = måndag 2 = tisdag 3 = onsdag 4 = torsdag 5 = fredag 6 = lördag 7 = söndag
V5	Rubrik	Två första orden i rubriken
V6	Placering	1 = Inrikes 2 = Utrikes 3 = Ekonomi/Näringsliv 4 = Kultur/Nöje 5 = Lokalt/regionalt 6 = Opinionssektion 7 = Övrigt/oklart
V7	Storlek	1 = Notis ($\frac{1}{8}$ sida el mindre) 2 = Liten artikel ($\frac{1}{8}$ - $\frac{1}{4}$ sida) 3 = Mellanartikel ($\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$ sida) 4 = Stor artikel ($\frac{1}{2}$ - 1 sida) 5 = Mer än en hel sida
V8	Artikelutformning	1 = Enbart text 2 = Text med bild
V9	På förstasidan	1 = Ja 2 = Nej
V10	Genre/artikeltyp	1 = Nyhetsartikel/notis 2 = Feature 3 = Ledare 4 = Krönika/debattartikel 6 = Insändare
V11	Information från nyhetsbyrå	1 = Ja 2 = Nej 3 = Delvis

Variabel	Namn	Variabelvärde
V12	Huvudämne	1 = Ekonomi/finansiellt och den inre marknaden 2 = Sociala frågor 3 = Utveckling och humanitära frågor i icke EU-land 4 = Nöje/Kultur 5 = Försvar 6 = Brottslighet el. terrorism 7 = Migration 8 = Kandidatländer 9 = Jordbruk, fiske 10 = Vetenskap 11 = Infrastruktur 12 = Miljö 13 = Politik 14 = Övrigt/obestämt
V13	Huvudsaklig personaktör i text	1 = Svensk politiker 2 = Svensk EU-aktör 3 = Övrig svensk aktör 4 = Politiker från annan EU-stat 5 = Övrig aktör från annan EU-stat 6 = "Icke-EU-statsaktör" 7 = Beteckning saknas 8 = Ingen aktör
V14	Nationell kontext	1 = Ja 2 = Nej
V15	Lokal kontext	1 = Ja 2 = Nej
V16	Bakgrundsinformation	1 = Ja 2 = Nej
V17	Anges konsekvens/följder av EU-fråga	1 = Ja 2 = Nej
V18	Hur rapporteras det om ett EU-relaterat beslut?	1 = Beslut ska tas 2 = Beslut har tagits 3 = Artikeln behandlar ej beslut
V19	Positiv, neutral eller negativ EU-bild?	1 = Positiv 2 = Neutral 3 = Negativ

Bilaga 3. Förklaringar till variabler och värden

Identifierings- och formvariabler

V1. Artikel-id

Analysenhetens nummer. Från 1 →

V2. Tidning

Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Hallandsposten, Västerbottens-Kuriren.

V3. Datum

Skrivs som åttasiffrigt nummer, till exempel 20141017 om artikeln är från 17 oktober 2014.

V4. Veckodag

Måndag, tisdag, onsdag, torsdag, fredag, lördag och söndag.

V5. Rubrik

Två första orden i artikelns rubrik registreras.

V6. Placering

Variabeln mäter under vilken sektion i respektive tidning artikeln publicerats. Flera av tidningarna har indelningen “Sverige” eller “nyheter” som beteckning för inrikesnyheter. Som beteckning för utrikesnyheter har flera tidningar valt “världen”. Dessa beteckningar tilldelas i denna studie värdena *inrikes* respektive *utrikes*. Dagens Nyheter har vidare en sektion som heter Stockholm medan Hallandsposten och Västerbottens-Kuriren har sektioner med namn på lokala städer och orter – dessa faller under sektionen *lokalt/regionalt*.

Tidningarna benämner sina ekonomisektioner som “ekonomi” eller “näringsliv”, eller en kombination av de två. Därför har *ekonomi/näringsliv* valts som värde för dessa. Kultur- och nöjessidor finns i samtliga tidningar, antingen som sektion i huvudtidningen eller som bilaga. Artiklar från dessa sidor placeras under *kultur/nöje*. Under *opinionsektioner* ingår explicit uttalade debatt, ledar- insändarsektioner, exempel på detta är SvDs Brännpunkt. I de fall tydlig uppdelning saknas faller artikeln under variabelvärde sju, *övrigt/oklart*. Även i de fall artiklar är publicerade under sektorer av marginell storlek som vanligtvis inte innehåller politiska artiklar, eller som inte finns i alla tidningar eller samtliga dagar, har även dessa placerats under *övrigt/oklart*. Exempel på sådan sektion är “Motor” i Dagens Nyheter. Inspiration till denna variabel är hämtad från Malin Brunelius studie från 2011.

V7. Storlek

Till artikelns storlek räknas den samlade yta som artikeln får på uppslaget. Till artikeln räknas rubrik, ingress, bild och bildtext. Även eventuella tillhörande faktarutor räknas till artikeln.

V8. Artikelutformning

Variabeln ser till om artikeln enbart består av text eller om texten kompletteras med bild. Variabelvärdena är därför, *enbart text* eller *text med bild*. Som bild räknas alla typer av visuella

element som hör texten till såsom foto, teckning, genrebild och liknande. Porträttsfoton på skribenten har dock inte registrerats under text med bild, utan som enbart text.

V9. Figurerar på förstasidan

Variabeln mäter huruvida artikeln förekommer på tidningens förstasida. Som förstasida räknas enbart huvudtidningens förstasida, eventuella bilagors förstasidor inkluderas alltså inte. För variabeln ges endast värdena *ja* eller *nej*. För att artikeln ska ges värdet *ja* behöver den inte fungera som huvudnyhet på förstasidan utan det räcker att den överhuvudtaget förekommer, oavsett storlek.

V10. Genre/artikeltyp

En *nyhetsartikel eller notis* är en beskrivning av något som skett, sker eller är på väg att ske. Reporterns egna åsikter speglas inte i texten. *Feature* syftar till intervjuer/personporträtt samt reportage där en reporter varit på plats och därmed skildrar ämnet mer nyanserat och inlevelsefullt. *Ledare* publiceras på tidningens ledarsidor och är skrivna av så kallade ledarskribenter medan *krönikor/debattartiklar* kan vara skrivna av externa skribenter och publiceras på övriga opinionssidor eller under de sektioner ämnet berör. *Insändare* är skrivna av tidningsläsare och publiceras ofta under avsedda insändarsidor. Inspiration till denna variabel är hämtad från Malin Brunelius studie från 2011.

V11. Kommer information från nyhetsbyrå?

Variabeln mäter huruvida informationen är hämtad från nyhetsbyråer såsom TT, Reuters, AFP och liknande. Värdet *ja* ges när artikeln endast är signerad med nyhetsbyrån som källa. Värdet *nej* ges när det endast står namn på skribenten som författat texten. Värdet *delvis* ges när både skribentens namn och nyhetsbyrån står som avsändare. Även då skribenten refererar till nyhetsbyrå i texten men inte i signaturen, markeras variabelvärdet *delvis*.

Innehållsvariabler

V12. Huvudämne

Med huvudämne avses det ämnesområde som artiklarna huvudsakligen handlar om. I de fall artikeln berör flera olika ämnen väljs det som ges mest utrymme i texten. Variabeln är inspirerad av Malin Brunelius studie från 2011.

Ekonomi & den inre marknaden täcker som namnet antyder ekonomiska frågor. Den inre marknaden syftar till EU:s gemensamma ekonomiska marknad, även handel, import och export inom EU och med övriga länder såsom exempelvis handelsavtal med USA. Även tull- samt skattefrågor inkluderas.

Sociala frågor täcker hälso- och sjukvårdsfrågor, pensionsfrågor, arbetslöshet, socialförsäkring och skolfrågor. Även narkotika och alkohol placeras här i de fall ämnet kopplas till hälsofrågor.

Till *utveckling & humanitära frågor i icke-EU-land* hör artiklar om bistånd, katastrofer och hjälpprojekt där EU nämns som aktör. Även artiklar som huvudsakligen berör EU:s inblandning eller ståndpunkt i erkännandet av Palestina har placerats här.

Kultur & nöje är ett brett område och innefattar bland annat film, böcker, musik och språk, det kan till exempel handla om ett EU-projekt inriktat på kultur, eller ett kulturprojekt inriktat på EU, eller gemensamma bestämmelser för kulturpersoner.

Till variabelvärdet *försvar och sanktioner* hör frågor som rör ett befintligt eller föreslaget europeiskt försvar. Även försvarsrelationer med icke-EU-stater, exempelvis EU:s inblandning i situationen i Ukraina registreras under försvar. Under försvar placeras även artiklar gällande sanktioner mot exempelvis Ryssland.

Brottslighet & terrorism innefattar dels kriminalitet inom länderna och överstatlig brottslighet, även frågor om terrorism, terrorgrupper och terrorattentat ingår. Exempel på händelser som placerats under detta värde är terrorattentatet i Paris mot satirtidningen Charlie Hebdo i januari 2015 samt attentatet i Köpenhamn i februari samma år.

Migration avser frågor om invandring till- och från EU-länder, från såväl andra EU-länder som länder i övriga Europa och världen.

Variabelvärdet *kandidatländer* ges artiklar som fokuserar på ett eller flera länder som kandiderar för EU-medlemskap. Exempel på artiklar som placerats här är artiklar som fokuserar på Islands återkallande av ansökan för EU-medlemskap.

Under *djur- & jordbruksfrågor* ingår fiskekvoter, jaktbestämmelser, odlingsregler samt djurhållning inom unionen.

Under *vetenskap* placeras artiklar som rör vetenskapliga ämnen, teknik samt forskningsfrågor inom EU.

Infrastruktur avser dels vägnät och annan fysisk utrustning såsom el, tele- samt mobilnät och järnvägar. Dessutom ingår energifrågor. Energifrågor som presenteras ur en tydlig miljöaspekt placeras dock under variabelvärdet miljö.

Miljö avser således både energifrågor ur ett miljöperspektiv såväl som artiklar som har fokus på utsläpps- och klimatfrågor och andra miljörelaterade ämnen. Artiklar angående klimatmål inom unionen placeras här.

Politik avser artiklar som på ett mer övergripande sätt behandlar politiska processer och sammanhang i EU såsom diskussioner i samband med EU-parlamentsval eller om toppmöten. Övergripande medlemsfrågor samt utnämningar av kommissionärsposter och övriga höga tjänster inkluderas.

Under *övrigt* placeras artiklar som saknar tydligt fokusområde eller som på grund av att de berör väldigt små eller nischade områden inte tilldelats eget variabelvärde. Det kan också röra sig om en artikel som berör flera olika ämnen som väger lika tungt i texten.

V13. Huvudsaklig personaktör i text

Med personaktör menas den person som huvudsakligen framträder i artikeln genom citat eller annat. Behandlar artikeln svenska kommun- och riksdagspolitiker faller detta under värde ett, *svenska politiker*. Med *svensk EU-aktör* menas vidare ”internationella” svenskar som uttalar sig i egenskap av att de arbetar inom EU på olika sätt, EU-politiker, kommissionärer, parlamentariker eller övriga EU-tjänstemän i EU:s institutioner. I vissa fall har svenska EU-politiker enbart beskrivits som svenska politiker, och därför inte fallit under kategorin svensk EU-aktör. Exempelvis har Cecilia Malmström ett flertal gånger presenterats i egenskap av Folkpartist och inte som EU-kommissionär.

Övrig svensk aktör är svenska aktörer som inte beskrivs som politiker eller EU-aktörer, såsom personer från svenskt näringsliv, personer som uttalar sig i egenskap av ”experter”, samt privatpersoner. *Politiker från annan EU-stat* innefattar såväl ett annat EU-lands nationella politiker som övriga EU-kommissionärer och politiker inom EU. Under *övrig aktör från annan EU-stat* faller övriga aktörer i annan EU-stats nationella kontext. En aktör utanför EU registreras under variabelvärdet *Icke-EU-statsaktör*.

Om flera aktörer ges lika mycket utrymme, registreras den första nämnda. Personens beteckning registreras enbart i de fall detta explicit uttrycks. I de fall personnamn nämns utan att beteckning anges väljs *beteckning saknas* och kan ingen aktör urskiljas registreras *ingen aktör*.

V14. Nationell kontext

Här registreras huruvida artikelns innehåll sätts i en nationell kontext, det vill säga att det kopplas till Sverige i den mening att Sverige nämns i texten. Om svenska personnamn nämns utan att nämna Sverige, eller utan att explicit uttala att personen i fråga är svensk räknas det inte som nationell kontext. För variabeln anges värdena *ja* eller *nej*.

V15. Lokal kontext

Här registreras huruvida artikelns innehåll sätts i en för tidningen lokal kontext. Detta mäts genom att se till om artikeln kopplas till en specifik stad, ort eller plats. För variabeln anges värdena *ja* eller *nej*.

V16. Bakgrundsinformation

Syftar till om bakgrundsinformation för artikelns innehåll ges. Med bakgrundsinformation menas i sammanhanget att det redogörs för vad som skett innan, orsaksförklaringar samt förklaringar av nyckelbegrepp. För variabeln anges värdena *ja* eller *nej*. I de fall värdet *ja* ges förekommer bakgrundsinformation så till vida att minst en av ibland flera möjliga frågor, nyckelbegrepp eller aspekter av en fråga förklaras. Således görs ingen inbördes bedömning i

texten gällande vilka frågor som kräver mer eller mindre förklaring eller i vilken utsträckning den givna bakgrundsinformationen är tillräcklig för artikeln som helhet.

V17. Anges konsekvenser/följder av EU-fråga

Här mäts om eventuella konsekvenser och följder för given EU-fråga/beslut anges i texten. En konsekvens eller följd är en förklaring till vad given fråga kan komma att få för påverkan eller leda till. Även beskrivningar av hur en process ska fortlöpa klassas som konsekvens/följd. För variabeln anges värdena *ja* och *nej*. Värdet *ja* ges då konsekvenser/följder förekommer. Värdet *nej* ges motsvarande när konsekvenser/följder saknas.

V18. Hur rapporteras det om ett EU-relaterat beslut?

Denna variabel mäter om artikeln behandlar ett EU-relaterat beslut. Variabelvärdet *beslut ska tas* innebär att artikelns innehåll presenterar en del av processen föreliggande ett beslut såsom förslag till eller motion om beslut, eller att det explicit uttrycks att ett avgörande i given fråga ska fällas. I många fall rör det sig om omröstningar som kan leda till beslut. Det kan exempelvis handla om omröstning om särskild person och tjänst, tillsättningen av kommissionen Juncker och regleringar samt inrättningar inom olika områden.

Beslut har tagits markerar att beslutet redan är fattat. Detta kan exempelvis uttryckas genom att något trätt i kraft, att överenskommelser har skett på EU-nivå, att utdelning av sanktioner har fastställts. Det ska i texten explicit framgå att bestämmelser har skett på EU-nivå. Enbart rapportering om tydligt pågående eller avslutade processer på EU-nivå faller under beslut ska tas samt beslut har tagits. Under *artikeln behandlar ej beslut* har artiklar placerats vars text inte manifesterat uttrycker att det rör sig om ett beslut. Spekulationer och åsikter kring vad individer i egenskap av privatperson anser ska tas upp på EU-nivå räknas inte som någon form av beslut och markeras även de som artikeln behandlar ej beslut.

V19. Positiv, neutral eller negativ bild av EU?

Denna variabel mäter enbart beskrivningen av Europeiska Unionen som organisation/apparat, detta inkluderar både enskilda beståndsdelar såväl som organisationen som helhet. Variabeln appliceras på samtliga artiklar men då bedömningen görs utefter explicita yttringar och påståenden, är det främst i åsiktsbaserade artiklar såsom ledare, debattartiklar och krönikor som uppenbart positiva och negativa beskrivningar av EU kan tänkas förekomma. Dock kan värdeladdade argument och påståenden även förekomma i exempelvis notiser och nyhetsartiklar, men då genom citerade åsikter och argument.

För att en artikel ska ges värdet *positiv* krävs explicita yttringar, i form av argument eller citerade argument/påståenden som innehåller uppenbart positivt laddade ord. Exempel på uppenbart positiva yttringar är om EU beskrivs som bra, gynnande, föredömligt och liknande. Motsvarande krävs explicit negativa yttringar för att värdet *negativ* ska ges. Exempel på negativa yttringar är: dåligt, förkastligt, ofördelaktigt.

I de fall en artikel explicit innehåller både positiva och negativa yttringar, anges det variabelvärde som ges mest utrymme. Om representationen av positiva och negativa uttryck

är textmässigt jämnviktig, det vill säga får lika mycket fysiskt utrymme, anges variabelvärdet *neutral*. Variabelvärdet *neutral* anges även om artikeln helt och hållet saknar positiva eller negativa uttryck.

Denna variabel är delvis inspirerad av en variabel från Ulf Wallins studie 1994.